

PARLAMENT DE CATALUNYA

Presidència
de l'honorable Sr. Joan Casanoves i Maristany

DIARI DE SESSIONS

Sessió del dia 21 de juny del 1933

SUMARI

A les cinc i vuit minuts de la tarda s'obre la sessió, sota la presidència de l'honorable senyor Joan Casanoves i Maristany.

Lectura de l'acta de la sessió anterior.

Els senyors Ribes i Soberano, Mestres, Valls i Taverner i Mora fan constar llur vot favorable a l'elecció dels senyors Joan Casanoves i Maristany i J. Serra i Hunter pels càrrecs de President i Vice-president primer de la Cambra, respectivament.

Es aprovada l'acta de la sessió anterior.

Ordre del dia:

Continuació de la interpel·lació sobre política municipal del Govern de la Generalitat.

Intervenció del senyor Rovira i Roure.

Se suspèn el debat.

Continuació de la discussió del dictamen de la Comissió especial relatiu a la solució dels conflictes derivats dels contractes de conreu.

El senyor Vallès i Pujals defensa una esmena de la Minoria de Lliga Catalana a l'article II.

El senyor Cerezo, per la Comissió, la rebutja.

Rectificacions dels senyors Vallès i Pujals i Cerezo.

En votació ordinària és rebutjada l'esmena. Han votat a favor els senyors Diputats de la Minoria de Lliga Catalana.

En votació ordinària és aprovat l'article II. Han votat en contra els senyors Diputats de la Minoria de Lliga Catalana.

El senyor Comorera defensa un vot particular de la Minoria d'Unió Socialista en forma d'article II bis.

Resposta del senyor Riera, per la Comissió.

Rectificacions dels senyors Comorera i Riera.

Nova rectificació del senyor Comorera i intervenció del senyor Galés, per la Comissió.

En votació ordinària és rebutjat el vot particular. Han votat a favor els senyors Diputats de la Minoria d'Unió Socialista.

En votació ordinària és aprovat l'article 12. Han votat en contra els senyors Diputats de la Minoria de Lliga Catalana.

Disposició transitòria. El senyor Abadal explica el vot.

Resposta del senyor Galés, per la Comissió, i rectificació del senyor Abadal.

En votació ordinària és aprovada la disposició transitòria. Han votat en contra els senyors Diputats de la Minoria de Lliga.

Resta pendent de votació definitiva el Projecte de Llei.

Lectura d'un dictamen de la Comissió de Finances sobre el Projecte de Llei referent a la cooperació a l'homenatge a Francesc Layret.

Lectura d'un dictamen de la Comissió de Finances sobre la concessió d'una pensió vitalícia anual a Sebastià Sunyer i Gavallda.

Continuació de la interpellació sobre el traspàs de serveis de Notariat.

Intervenció del senyor Ruiz i Ponseti.

Rectificació del senyor Tries de Bes.

Rectificació del senyor Conseller de Justícia i Dret.

Resta en l'ús de la paraula, per a la pròxima sessió, el senyor Ventosa i Calvell.

Se suspèn el debat.

Ordre del dia per a la sessió de dijous.

S'aixeca la sessió a les vuit i dos minuts de la vetlla.

S'obre la sessió a les cinc i vuit minuts de la tarda, sota la presidència de l'honorable senyor Joan Casanoves i Maristany.

Al banc roig hi ha l'honorable senyor Conseller Primer.

Es dona lectura a l'acta de la sessió anterior.

Els senyors Ribes i Soberano, Mestres, Valls i Taverner i Mora fan constar llur vot favorable a l'elecció dels senyors Joan Casanoves i Maristany i Jaume Serra i Hünter, pels càrrecs de President i Vice-president primer de la Cambra, respectivament, elecció que tingué lloc en la sessió d'ahir.

Es aprovada l'acta llegida anteriorment.

ORDRE DEL DIA

Continuació de la interpellació sobre política municipal del Govern de la Generalitat

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Rovira i Roure.

El Sr. ROVIRA I ROURE: No faré més que breus manifestacions en relació a la interpellació sobre política municipal; les meves manifestacions seran breus en raó de què allò ja dit en aquesta Cambra pel senyor Vallès i Pujals respecte el tema, no fa necessari en realitat la intervenció d'altres Diputats d'aquesta Minoria. Però malgrat això, i en raó d'unes paraules pronunciades pel senyor Conseller de Governació i de la situació en què es presenten els seus correligionaris en determinats Municipis, he cregut indispensable fer ús de la paraula per a significar com sembla que es volen contradir aquelles manifestacions fetes pel senyor Selves.

Deia el meu company senyor Vallès i Pujals, si no recordo malament el dia que es va iniciar aquesta interpellació, que respecte aquells Ajuntaments en els quals s'ha anunciat una visita d'inspecció era necessari jugar net, i el senyor Conseller de Governació afirmava que ell jugava net en tot moment. I això que és el que nosaltres desitgem, ho veiem contradit per les manifestacions que es

vénen fent en alguns pobles. Així tenim per exemple el cas d'Oliana — i sento molt que no estigui en aquests moments present a la Cambra el Diputat senyor Viadiu —, en raó de què s'ha fet l'afirmació en aquest Municipi — s'ha fet l'afirmació per la gent d'esquerra —, que hi ha una carta de l'esmentat senyor Diputat en la qual es manifesta que hi hagi raó o no hi hagi raó, l'Ajuntament d'Oliana serà destituït.

El Sr. FARRERES I DURAN: Una cosa així no pot dir-la ni escriure-la cap Diputat.

El Sr. ROVIRA I ROURE: Com no podem creure que hi hagi un Diputat que hagi escrit una carta així, per aquests motius, sentim molt que no estigui present a la Cambra el senyor Viadiu perquè desmentís rodonament aquestes manifestacions. Però no és això sol, sinó que a més a més a l'esmentat Municipi, existeix un Centre d'Esquerra, i en aquest Centre d'Esquerra hi ha la corresponent taula d'anuncis, i en aquesta taula d'anuncis hi ha des de fa uns dies un gran rètol en el qual es pot llegir que vindrà la Comissió gestora. I aquesta manifestació concreta feta per un Partit determinat en un Municipi, i essent precisament aquest Partit el Partit adherit a la política del Govern i més quan hi ha anunciada una inspecció pel senyor Conseller de Governació, és una manifestació que per la seva naturalesa no es pot fer.

El Sr. ESPANYA: Això no ho ha vist la V. S. Li han contat.

El Sr. ROVIRA I ROURE: Això és una realitat, senyor Espanya. A més a més, s'afirma pels elements d'esquerra en l'esmentat Municipi d'Oliana, que està ja preparada, que s'ha contractat una banda de música per a sortir pels carrers de la població, immediatament que sigui nomenada la Comissió gestora.

El Sr. FARRERES: És un conte!

El Sr. ROVIRA I ROURE: Com unes manifestacions d'aquesta naturalesa no poden ésser fetes, i com que això significa conèixer ja el parer que pugui tenir una determinada autoritat, parer que és indubtable que no pot ésser manifestat des del moment que s'ha afirmat que es volia ju-

gar net, per això demano que sigui precisament feta una manifestació concreta pel Govern, de què no és cert res del que s'afirma i de què es procedirà amb la suficient cautela per a demostrar que eren i són certes les manifestacions fetes pel senyor Conseller de Governació, en dir que jugaria net en tots els casos i que les manifestacions aquestes a priori és indubtable que significa que es vol portar al senyor Conseller de Governació per uns viarans que no són certament aquells que va prometre.

(*Entra a la Cambra el senyor Conseller d'Agricultura i Economia.*)

A més a més, referent a aquesta política que ve desenrotllant el Govern de la Generalitat en relació amb els afers municipals, és no tan sols el sistema d'inspecció i el sistema de creació de Comissions gestores, el que demostra la carència absoluta d'autonomia en els Municipis, tota vegada que existeix aquest control de la superioritat i el control mateix es veu manifestat en altres actuacions del Govern de la Generalitat i de les seves Comissaries. I en això sí que el senyor Espanya no em podrà dir que no és cert, perquè tinc a la mà la còpia d'una comunicació en la qual es diu rodonament a un Ajuntament, que pel fet d'haver acudit a la Comissaria de la Generalitat de Lleida un determinat senyor i haver fet unes certes manifestacions en relació a un Ajuntament, que és l'Ajuntament de Torà, es va suspindre una subhasta en el mateix dia en què s'anava a celebrar, tan sols pel fet d'haver comparegut aquest determinat senyor davant de la Comissaria i haver manifestat que amb aquella subhasta s'estava faltant a determinats preceptes de caràcter reglamentari.

I com això és un atac ferm a l'autonomia municipal, que pel fet sol de què es presenti un individu en una Comissaria es pugui arribar a parar la vida municipal, és pel que hem de significar també la nostra protesta per la forma d'actuació esmentada.

Tot això ve en definitiva a tenir gran relació amb aquell conjunt de problemes i aquell conjunt de qüestions plantejades pel meu company Vallès i Pujals, demostratiu a més de què en quant s'ha anat a la constitució de les Comissions gestores, aquestes Comissions gestores s'han vist tan envalentonades, que s'han cregut inclús amb la possibilitat d'anar a exercir i efectuar una sèrie d'actuacions i prendre un conjunt d'acords que és indubtable que estan en completa contradicció amb la Llei creadora d'aquestes Comissions. I tant és així, que el mateix senyor Conseller de Governació, molt recentment, en el *Butlletí Oficial de la Generalitat* aparegut ahir, dictava una disposició encaminada a significar que no era procedent que per les Comissions gestores s'adoptés cap acord de destitució.

El Sr. RIERA: ¿I els funcionaris que han abandonat els Ajuntaments?

El Sr. ROVIRA I ROURE: Res té que veure això amb el que jo vull referir-me, senyor Riera. El que ens interessa dir i significar és felicitar el senyor Conseller de Governació per haver dictat una ordre d'aquesta naturalesa; però demanar-li ensems...

El Sr. ESPANYA: Ja era hora de la felicitació!

El Sr. FARRERES I DURAN: Llavors, sobra la protesta.

El Sr. ROVIRA I ROURE: Sempra que es faci una cosa ben feta, nosaltres no regatejarem la felicitació, senyor Farreres. Però ensems hem de demanar-li que no es contenti sols en fer saber als Ajuntaments que no poden anar a la destitució dels seus empleats, sinó que a l'efecte de què no es pugui acudir a altres sulterfugis com han acudit determinades Comissions gestores, se'ls fes saber també que en absolut no poden anar a la suspensió d'aquests empleats municipals; que no poden fer això, perquè l'article 53 del Reglament de funcionaris municipals del 23 d'agost del 1924, que és vigent pel Decret de la República del 16 de juliol del 1931 i Llei del 15 de setembre del mateix any, prohibeix terminantment que totes aquelles Corporacions municipals interines puguin anar a la suspensió de funcionaris; i, malgrat aquesta prohibició terminant, malgrat d'aquesta prohibició manifesta, hi ha hagut una sèrie d'Ajuntaments, com exemple jo podria citar el de Flörejachs, en el qual s'ha anat a la suspensió del Secretari sense formació d'expedient. I com aquesta anomalia demostra la forma en què vénen actuant aquestes Comissions gestores, que és una nova forma de caciquisme que sembla que es vol implantar en els pobles, és per això que a mi m'interessa dir aquestes breus paraules en la interpellació feta pel senyor Vallès i Pujals en raó de què deia l'altre dia el senyor Conseller de Governació que desitjaria que en la interpellació es pogués anar a resoldre tot aquest conjunt de coses que es poguessin plantejar respecte de l'administració municipal.

Jo temo que aquest desig del senyor Conseller de Governació, de seguir la política que es ve seguint respecte dels Municipis, serà impossible, perquè serà precis que en tot moment ens haguem d'aixecar per a significar l'existència d'aquestes anomalies; però desitjava aprofitar aquesta ocasió perquè havent-hi aquests tres casos posats de manifest en un sol dia, m'interessava fer-ho avinent a la Cambra, cridant l'atenció del senyor Conseller de Governació a l'objecte de què desapareguin aquests vicis en qüestió.

El Sr. PRESIDENT: El senyor Vidal i Guardiola no es troba a la Cambra. ¿Hi ha algun senyor Diputat present que hagi de consumir algun torn sobre aquesta interpellació?

El Sr. DURAN I VENTOSA: Com que el senyor Conseller de Governació no es troba present i el senyor Vidal i Guardiola tampoc, potser seria millor que se suspengués aquesta interpellació.

El Sr. PRESIDENT: Resta suspesa la interpellació.

Continuació de la discussió del dictamen de la Comissió especial relatiu a la solució dels conflictes derivats dels contractes de conreu

El Sr. PRESIDENT: Estem en la discussió de la darrera esmena a l'article 11. El senyor Vallès i Pujals restà en l'ús de la paraula.

El Sr. VALLÈS I PUJALS: La Comissió havia

manifestat al final de la darrera sessió en què ens havíem ocupat d'aquest problema que aquesta esmena no l'acceptava, però que recollirien l'esperit de la mateixa en un article transitori per tal de portar-lo al Reglament. Crec que és això el que va indicar la Comissió. Jo, naturalment, entenc que la forma en què es va manifestar la Comissió és un xic vaga, i vull insistir breument respecte del que significa aquesta esmena que hem presentat nosaltres. La susdita esmena planteja el problema de la recusació del President de la Comissió arbitral de districte. És indubtable que aquesta recusació ha de poder existir. Seria una iniquitat que no hi hagués el cas de recusació, i quan un President d'una d'aquestes Comissions es trobés incurs en un dels motius que determinin la recusació no fos aquesta possible.

L'esmena que hem presentat feia constar, en primer lloc, el principi de la recusació; que el President de les Comissions arbitrals podria ésser recusat pel procediment que indica la Llei d'Enjudiciament civil. Es consignava després qui havia de decidir la recusació, i es deia que seria la Sala de Govern de l'Audiència Territorial de Barcelona, i es deia qui substituiria el President recusat en el cas de donar lloc a la recusació, fent-se constar, també, que seria el President de la Comissió arbitral més propera al lloc en el qual se celebrés el judici o d'allà on tingués lloc el cas de què es tractés.

Com es veurà, sols es feia constar els principis generals: Que seria possible la recusació, qui decidiria la recusació, qui succeiria el President quan un d'aquests de les Comissions fos recusat.

La Comissió contestà dient que això és matèria de Reglament i que, per tant, serà posat en el Reglament que haurà de fer-se per a l'aplicació d'aquesta Llei, i sembla que és l'esperit de la Comissió — segons ens va semblar entendre per les manifestacions fetes aquí l'altre dia — que en un article transitori es dirà que això serà matèria resolta en el Reglament.

No obstant això, encara que hi ha una part de la recusació que és matèria reglamentària, jo crec que hi ha els principis fonamentals recollits per nosaltres en aquesta esmena que haurien de constar en la Llei.

El Reglament desenrotlla principis consignats en la Llei, però si la Llei en un article transitori diu que hi haurà recusacions i que aquestes seran regulades pel Reglament, resten aquests principis fonamentals a què he alludit, o sigui qui resoldrà la recusació i qui substituirà el President, i nosaltres creiem que seria millor que es consignés això en la Llei, i després el procediment podria anar en el Reglament.

Per aquest motiu, em permeto insistir prop de la Comissió perquè sense perjudici de què el seu criteri sigui acceptat en el sentit de què es porti al Reglament allò que fa referència a les recusacions, es consignin en la Llei aquests tres principis generals que són els fonamentals i en virtut dels quals la recusació ha de fer-se possible en aquestes Comissions o Tribunals.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula la Comissió.

El Sr. CEREZO: Per les mateixes raons que ha exposat el senyor Vallès, o sigui que es tracta d'una cosa de reglament, s'ha admès el principi

de la recusació, però la Comissió desestima l'esmena.

El Sr. VALLÈS I PUJALS: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Vallès i Pujals.

El Sr. VALLÈS I PUJALS: Segurament no m'he explicat bé. Hi ha una sèrie de coses que són matèria de reglament, però n'hi ha unes altres que no ho són i nosaltres el que demanem és que s'admeti aquesta esmena i amb ella els tres principis bàsics sobre la recusació, consignant-se en la Llei, i després el demés figuri en el Reglament, perquè el Reglament podria regular la recusació en una forma oposada als nostres principis, i el Parlament no hauria intervingut per res en aquesta matèria, sinó que s'hauria deixat a mans del Poder executiu. En els Reglaments es desenrotllen els principis de la Llei, però no poden sentar-se en els principis bàsics i fonamentals, que solament els desenrotllen.

Es per això que prego al senyor Cerezo que es fixi en les meves paraules i vegi si és possible que la majoria de la Comissió accepti l'esmena tal com la proposem.

El Sr. CEREZO: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Cerezo.

El Sr. CEREZO: No es pot acceptar l'esmena, perquè el Reglament mereix suficient confiança en la forma que vagi redactat, i com que nosaltres entenem que el Consell Executiu ja tindrà en compte que es puguin portar a terme les recusacions, per això no es fa constar en la Llei i per aquesta mateixa raó la Comissió no pot acceptar l'esmena.

El Sr. PRESIDENT: Es manté l'esmena? (*Assentiment en la Minoria de Lliga Catalana*)
Votació ordinària.

(*En votació ordinària és rebutjada l'esmena. Han votat per la seva acceptació els senyors Diputats de Lliga Catalana.*)

(*En votació ordinària, i amb el vot en contra dels senyors Diputats de Lliga Catalana és aprovat l'article II, d'acord amb la redacció següent:*)

«Article II. Cada Comissió arbitral de Districte estarà composta de tres membres nomenats per la Unió de Rabassaires i de tres més nomenats per l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre.

El President podrà ésser nomenat pels sis membres expressats, mitjançant que hi hagi acord entre tots ells. Si no s'arribés a aquest acord unànime, serà designat pel Consell Executiu de la Generalitat.

Contra les resolucions de la Comissió arbitral de Districte es podrà formular dintre el termini de deu dies, recurs d'apel·lació per extralimitació de les facultats que se li atribueixen en aquesta Llei davant d'una Comissió arbitral superior, composta de dos membres designats per la Unió de Rabassaires i de dos més, nomenats per l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, presidida pel Conseller de Justícia i Dret. Aquest recurs es tramitarà sense suspensió del procediment, i la resolució que dicti la Comissió arbitral superior serà ferma i definitiva.

On la Unió de Rabassaires o l'Institut Agri-

cola Català de Sant Isidre no facin ús de la facultat de designació, o no puguin fer-ho per no tenir delegació en el Districte, el Conseller d'Agricultura de la Generalitat podrà determinar la Societat de cada estament que tindrà dret a fer la designació, però contra la resolució del Conseller les Corporacions que es considerin amb millor dret podran apellar dintre el termini de sis dies davant del Consell Executiu en ple, i la resolució que aquest dicti serà inapel·lable.»

(Entra a la Cambra l'honorable senyor Conseller de Justícia i Dret.)

(Es dona lectura a la següent proposició d'article 11 bis :)

«Els Diputats que sotasignen tenen l'honor de formular el següent vot particular al dictamen de la Comissió especial sobre el Projecte de Llei relatiu a la solució dels conflictes derivats dels contractes de conreu :

"Article 11 bis. Queden totalment prohibits el subarrendament, l'explotació directa que se'n segueix i l'arrendament d'una superfície que excedeixi la capacitat normal de treball d'una família de conreadors.

Els subarrendataris existents en la data de presentació del Projecte d'aquesta Llei, continuaran com a arrendataris en la terra que conreen, si és de llur voluntat.

Els contractes actuals, verbals o escrits, entre arrendataris i subarrendataris subsistiran obligatòriament pels propietaris.

Les terres explotades directament pels intermediaris subarrendadors suprimits per la present Llei, seran lliurades en arrendament als jornalers que la treballen i als veïns pagesos sense terra, en les condicions corrents en la localitat o comarca.

La renda o quota-part a satisfer pels nous arrendataris es fixarà d'acord amb el que disposen els articles 1.º i 2.º d'aquesta Llei."

Palau del Parlament, 26 de maig del 1933.
— Serra i Moret i Comorera.»

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Comorera, signant del vot particular.

El Sr. COMORERA: Senyors Diputats: Per la lectura del nostre vot particular tots s'hauran donat compte de la importància del problema que en ell es planteja. Considera la Minoria socialista que la qüestió dels subarrendaments crea una situació d'inferioritat tan extraordinària pels treballadors que estan sotmesos a aquesta mena de contracte, que no hi ha manera de lògica de què el Parlament defugí entrar en la seva consideració i resolució en la primera Llei discutida i aprovada pel Parlament de Catalunya. És possible que la Comissió entengui fora de lloc la qüestió que nosaltres plantejem en el vot particular, però és possible també que la Comissió es deixi commoure una mica pels arguments que jo faré en defensa d'aquest vot particular i incorpori al Projecte que estem discutint, si no la lletra del nostre vot, almenys el seu esperit. L'experiència de la discussió parlamentària d'aquest Projecte em dona aquesta confiança. Evidentment que el Projecte tal com va sortint aprovat pel Parlament no és pas ni el Projecte governamental ni el primer dictamen de la Comissió; és quelcom completament diferent.

Molts dels nostres vots particulars, fins els de més contingut revolucionari, han estat incorporats als articles ja aprovats pel Parlament i amb l'assentiment, naturalment, de la Comissió. Vàrem proposar nosaltres l'enterrament més o menys pietós del Projecte governamental, i així ho ha fet; vàrem plantejar nosaltres, primer que ningú, la qüestió de generalitzar el problema a fi de no crear dues castes en el camp de Catalunya, i aquesta orientació generalitzadora, si no en tot, en part ha estat incorporada al Projecte que estem discutint; vàrem plantejar nosaltres la qüestió gravíssima de les sentències executades abans i després de la presentació del Projecte de Llei, i també ha estat incorporat al dictamen de la Comissió; vàrem plantejar el problema dels desnonaments que poguessin fer-se durant el període que vagi des de l'aprovació d'aquesta Llei fins l'aprovació de la Llei grossa d'arrendaments, que no puguin fer-se per manca de pagament sense una sentència arbitral, i aquest principi que és una garantia de justícia i seguretat per tots aquells pagesos que es trobin en manca de pagament no per voluntat pròpia, sinó per imposicions externes a llur pròpia voluntat, també s'ha incorporat al dictamen de la Comissió.

Val a dir, doncs, que tenim motius per a creure que la Comissió no és insensible a les argumentacions d'aquesta Minoria, i això també ens dona força per a plantejar un nou problema, que és potser dels més greus que avui hi ha a Catalunya, perquè demostra l'existència d'un mal ús que ningú avui pot justificar de cap de les maneres, i aquest mal ús és un cas corrent a Catalunya. Ho farem amb tota tranquil·litat encara que ens hagin de qualificar...

El Sr. DURAN I VENTOSA: I el mal ús?

El Sr. COMORERA: Sí, mal ús dels arrendaments.

El Sr. BRU: El mal ús, no el fa el propietari? (Segueixen algunes interrupcions que no s'entenen clarament.)

El Sr. COMORERA: Seguim, doncs, endavant, encara que en plantejar aquest nou problema nosaltres correm el risc de què bons amics nostres ens tornin a dir, per segona vegada, «polítics avantatgistes»; perquè en la nostra situació, pel fet de col·laborar nosaltres al millorament d'una Llei, també tenim els nostres perills, i així hem vist amb força disgust que l'òrgan de la Unió de Rabassaires ha titllat aquesta actitud nostra, de col·laboració desinteressada i completament lleial en tot moment, de «política avantatgista». No ens ha afectat això; no deturarà la nostra acció ni la farà canviar un milímetre; nosaltres seguirem amb el mateix esperit de lleialtat; volem col·laborar pel millorament de la Llei, sense fer cas d'allò que pugui dir-se, ja per un malentès, ja per una empremta de malhumor.

De subarrendaments n'hi ha gairebé a tot arreu de Catalunya, però la comarca més castigada per aquesta plaga és l'Alt Empordà. En els pobles de l'Alt Empordà, a Riumort, a Cabanes, a Sant Pere Pescador, a Perelada, a Vilanova de la Muga, a Fortià, a Vilamacolum, a Castelló d'Empúries, gairebé tota la terra conreable d'aquesta comarca tan rica està clotada pels subarrendadors. La situació dels treballadors d'aquella plana tan rica no pot ésser, econò-

micament, més inferior i políticament més exposada a tota classe de pressions tradicionals del caciquisme, perquè la independència econòmica que puguin aconseguir els pagesos que treballen en la seva petita propietat o que treballen emparats per uns contractes directes amb el propietari de la terra i, sobretot, emparats avui per la força de les noves institucions, no arriba pas a aquells homes de l'Alt Empordà que es troben sempre en situació econòmica completament deficient per a resoldre el seu problema vital típic, i, per tant, per a poder tenir aquella seguretat en les contingències de la vida ciutadana que també està més o menys arrelada en la pròpia vida econòmica.

Perquè els senyors Diputats es donin compte de quina és la situació real d'aquella rica comarca, jo llegiré algunes dades que són força interessants. Per exemple: Castelló d'Empúries, capital de la plana. Allí es conreen unes 14,000 vessanes de terra, les quals es distribueixen de la següent manera: 7,000 vessanes són arrendades pels seus propietaris als masovers, cases o pagesos que viuen allí. D'aquests n'hi ha solament vint-i-nou; és a dir, que solament vint-i-nou pagesos, cases o masovers agavellen tota la terra propietat d'altri i que arriba a la meitat de tota la terra conreable d'aquell terme municipal. Hi ha 2,000 vessanes de terra que són explotades directament per petits propietaris, i en queden 5,000 perquè les conreen d'una manera directa, en tracte directe amb els propietaris, les sis mil famílies que queden del compte de veïnat de Castelló d'Empúries. Vol dir, doncs, que aquestes sis mil famílies, que són la massa de població treballadora de Castelló d'Empúries, no tenen més que 5,000 vessanes de terra, mentre que vint-i-nou famílies pageses en tenen contractades directament amb els propietaris 7,000. Això té, com a conseqüència, que les sis mil famílies pageses de Castelló d'Empúries han d'anar forçosament a subarrendar la terra que els sobra a les vint-i-nou famílies que contracten d'una manera directa l'explotació de la terra amb els seus propietaris també directament.

A Fortià passa exactament el mateix. Allí hi ha una finca que s'anomena «Fortianell», propietat d'un senyor que viu a Barcelona. Aquesta finca té unes 600 vessanes. El propietari la va arrendar a un col·legi dels Germans de la Doctrina Cristiana — em sembla que és així, senyor Carreres i Artau...

El Sr. TRIES DE BES: Sí; n'hi ha una altra a Borges Blanques també com aquestes; convé que es digui. (*Rumors.*)

El Sr. COMORERA: És un seminari dels Germans de la Doctrina Cristiana, o una cosa semblant. Aquest seminari, com que no pot explotar directament aquesta gran propietat, la subarrenda als pagesos que viuen en el terme municipal de Fortià; en subarrenda 500 vessanes i se'n queda per a jardins i altres coses, 100.

Pels Germans de la Doctrina Cristiana, aquest arrendament de 600 vessanes és un negoci fabulós, perquè valent-se de la diferència que hi ha entre el preu que ells paguen al propietari de les 600 vessanes i el preu que ells cobren als subarrendadors de les 600 vessanes que ells subarrenden, no solament paguen tot el preu de l'arrendament de tota la finca, sinó que es posen a la butxaca una bona liquidació de renda. El compte és així: paguen al propietari de la finca allò que està contractat i a més els queden gratuïtament les 100

vessanes que han apartat de les 600, la casa, que és un bon palau que està calculat en aquell país que produeix una renda de 3,000 pessetes anuals i a més els queda una anual de 2,000 pessetes.

Ara, calculin els senyors Diputats quina serà la situació dels subarrendataris de Fortià que treballen sota les ordres piadoses dels senyors del Seminari cristià.

El Sr. GALÉS: *Ad maiorem Dei gloriam.*

El Sr. COMORERA: La caritat comença per un mateix. Hi ha una altra propietat a Fortià que es diu Buixeda; el propietari la va arrendar a un pagès sol per 1,400 duros l'any. Com que és massa gran, aquest pagès no pot treballar-la ell personalment i en subarrenda dues terceres parts, de les quals en treu una renda de 1,200 duros; vol dir que li queden per a ell 200 duros a l'any; 100 vessanes de la millor terra i la casa on ell viu.

Naturalment que tots aquests subarrendataris fan una cosa que s'explica fàcilment i que agreuja d'una manera extraordinària la situació econòmica dels subarrendataris i és que l'arrendatari directe es queda per ell la millor terra, la més rica, la que està més a prop de les vies de comunicació i la terra més dolenta és la que subarrenda a un preu sempre superior al que a ell li costa amb les seves relacions amb el propietari, als pagesos que necessiten la terra per a poder viure.

A Riumort, hi ha unes trenta famílies que no poden conrear 20 vessanes. La majoria d'aquestes famílies estan obligades a viure del producte de 10 vessanes de terra i en canvi deu famílies que viuen en el mateix terme municipal de Riumort es reparteixen tota la resta del terme municipal a un mínim per família de 100 vessanes. Naturalment que aquestes famílies com que tampoc elles personalment ni posant-s'hi els seus propis familiars poden conrear tota la terra arrendada, també allò que ells no poden conrear ho subarrenden als homes del terme municipal i sempre amb les mateixes condicions econòmiques, és a dir, cobrant una prima creixent que a vegades és el doble als pagesos que subarrenden per necessitat.

A Vilanova de la Muga, la situació encara és pitjor, perquè tot el terme municipal està abassegat, com diuen allí, pels pagesos. Cal aclarir una cosa: normalment a Catalunya quan un diu pagès, entén el treballador de la terra, el rabassaire, l'arrendatari, el mitger, el masover, l'home que nosaltres considerem avui en situació social inferior d'explotat; però en aquella terra alta de l'Empordà, el pagès és l'explotador, l'intermediari, i l'altre, el treballador, el subarrendatari. Al terme municipal de Vilanova de la Muga, tota la terra està abassegada pels pagesos, per intermediaris; vol dir que tots els habitants d'aquest terme municipal estan sotmesos a la dura Llei dels subarrendaments.

Donades aquestes característiques dels contractes de subarrendament a l'Alt Empordà comprendran fàcilment els senyors Diputats quina és la situació econòmica de la immensa majoria d'aquella gent; però perquè ho compreguin amb més claredat em permetré llegir un petit balanç d'una família pagesa subarrendatària i que és el normal per a tota aquella comarca perquè acabin d'arribar a la conclusió que aquelles famílies de

l'Alt Empordà no obstant les seves altíssimes virtuts com a treballadors i tenir a la seva mà terra molt rica, estan sotmesos sempre a la més total i absurda misèria.

Diu l'estadística : entrem al 25 de juny — i diu el 25 de juny perquè generalment és en aquesta data que en aquell país els subarrendataris han de pagar el subarrendament per avençat, perquè encara hi ha això : no solament aquells pagesos estan en condicions d'inferioritat si els comparen amb altres pagesos de Catalunya en quant a les relacions econòmiques amb els propietaris de la terra, sinó que encara estan obligats a pagar el subarrendament a la bestreta. Per això, diu, entrem al 25 de juny que és el dia més tràgic per aquests treballadors. Llavors el pagès que té subarrendades per exemple 5 vessanes de terra mitjana, aquest dia ha de pagar : desemborsament avençat de l'arrendament, 200 pessetes ; com que la terra es dona a arrendament general, generalment quan és... Al senyor Carreres i Artau li fa molta gràcia això, però jo voldria que fos subarrendatari i llavors potser vindria aquí a plorar.

El Sr. TRIÉS DE BES : No, no ; si la V. S. defensa els propietaris !

El Sr. COMORERA : No defenso els propietaris, que són tan dolents com els altres, doncs per a treure's els mals de cap subarrenden les propietats a altres senyors.

El Sr. CARRERES I ARTAU : Senyor Comorera, per què no dona una mirada cap a Lleida ? (*Rumors. Algun senyor Diputat pronuncia mots que no s'entenen clarament.*)

El Sr. COMORERA : Abonament de la terra, 50 pessetes ; després hi ha la llavor, 65 pessetes ; impostos municipals, 6 pessetes. Total de metallíc desemborsat per endavant, 321 pessetes. Tant per cent — doncs ha de tenir-se en compte que la major part de vegades aquestes pessetes avençades han de manllevar-se —, que a un interès del 4 per 100, són 13 pessetes. Total 334 pessetes. Després vé el treball de conreu que en conjunt puja unes 208 pessetes ; després hi ha els treballs de neteja del camp que pugen unes 84 pessetes i per fi la feina de la collita, que són unes 112 pessetes. En total, el subarrendatari de 5 vessanes de terra ha de pagar una quantitat aproximada de 738 pessetes. I, ¿quin és el valor que aquest home recull després d'un any de treball ? Per vessana es recull, terme mig, 6 quarteres de blat que calculades al preu de 26 pessetes, que no és el preu que s'ha aconseguit aquest any, perquè és inferior, el treballador tot just arriba a fer una suma igual a unes 780 pesetes i si el preu és inferior llavors arribem a la conclusió, fent un càlcul favorable al subarrendatari, arribem a una suma desigual en perjudici d'ell i de la seva família.

Vol dir que el subarrendatari de l'Alt Empordà, normalment en anys bons quan es paga bé el blat, va endarrerint-se i augmentant el seu deute personal i el destí d'aquest home al cap d'uns quants anys ja se sap quin és, tradicional a l'Alt Empordà, de deixar la terra, anar a una ciutat de Catalunya o emigrar a França.

Per aquella plana tan rica, aquest règim de subarrendament té conseqüències fatals, demogràfiques, polítiques i econòmiques. El mal d'aquella

plana és l'emigració constant, no una emigració normal que pot donar-se a qualsevol comarca de Catalunya, sinó una emigració artificial que té com a conseqüència primera la despoblació d'aquell país ; perquè es dona aquest fenomen extraordinari, que mentre en el conjunt de Catalunya la xifra d'habitants tendeix a augmentar encara que sigui lleugerament, en aquella plana l'índex de població és inferior, constantment va essent inferior, i és perquè la gent nova, no trobant terra per a treballar, perquè aquesta terra està abassagada pels pagesos o els intermediaris entre els propietaris i el subarrendador, ha de cercar altres condicions de vida més nobles o més favorables, ja a les ciutats de Catalunya, o ja emigrant a França que és generalment allà on va a parar la majoria dels emigrants de l'Alt Empordà.

Econòmicament, aquest corrent constant d'emigració de la força de treball més útil, perquè és la força jove, té com a conseqüència un estancament constant de l'economia d'aquella comarca. I ciutadanament i políticament aquesta situació ens explica la tradició d'aquell famós districte de Vilademuls que fou sempre un baluard del caciquisme més negre i més tirànic ; i és perquè la situació econòmica d'aquells homes és també la més inferior, la més desvalguda, potser, de tots els pagesos de Catalunya.

Exposada així d'una manera lleugera, molt lleugera, la situació econòmica dels treballadors que estan sotmesos als contractes de subarrendament, jo espero que la Comissió voldrà que en aquest Projecte de Llei que estem discutint, se'n parli d'una manera o d'altra.

Jo no accepto com a bo l'argument de què esteu d'acord i de què això ja es farà, quan nosaltres discutim aquí i aprovem aquí la Llei d'arrendaments, perquè és un d'aquells problemes d'urgència, és la injustícia manifesta que, una vegada coneguda i denunciada, no hi ha manera lògica de substreure's a ella i d'ajornar sobretot la seva solució. Jo estic convençut de què quan la majoria em diu : «Pensem com vosaltres, però això ho deixarem per a demà», diu allò que sent realment ; però, ¿és que això pot deixar-se per a demà ? Aquest argument del demà — ja n'hem parlat altres vegades — no és convincent. Nosaltres no estem segurs més que de l'avui. Del demà ningú n'està segur, ni nosaltres ni vosaltres. Si precisament la característica del món d'avui és la inseguretat, és la precarietat de totes les coses. Abans podia haver-hi una sensació de perennitat ; en els antics règims els homes i les collectivitats podien tenir la sensació de què allò era una cosa de segles i que ni hi havia solució de continuïtat durant generacions senceres, però avui aquesta sensació ja ningú no la pot sentir, perquè des de la guerra tot ha canviat, tot es transforma d'una manera rapidíssima i els règims polítics que semblaven enfortits, que semblaven ben sòlids, han desaparegut d'una manera fulminant en molts llocs d'Europa que nosaltres tenim per més civilitzats i més ponderats del continent. Per tant, és l'hora d'avui, perquè avui la força està en les nostres mans, perquè avui podem fer-ho i és avui que s'ha de fer ; s'ha de fer fins i tot per propi egoisme. Si no us voleu deixar

portar pel desig de fer justícia, de no voler consentir una injustícia coneguda i denunciada, aleshores fins s'hauria de fer fins i tot per egoisme, perquè fóra una de les maneres bones de consolidar aquesta situació que ha de durar molts anys si volem que sigui fecunda, perquè si dura pocs temps l'obra que es crei aquí amb l'esforç, podrà ésser després desnaturalitzada pels que ens succeixin d'una manera normal o anormal.

Una sensació d'inseguretat tots l'hem sentit. Fa pocs dies hi hagué una crisi, ¿i qui de vosaltres no va sentir l'angoixa de l'arbitrari en aquell moment? Doncs si tot això, si tot el moviment nostre està tan íntimament lligat a una situació donada i pot ésser trasbalsat per un esdeveniment que ocorri no aquí, sinó fora de Catalunya, aleshores, ¿com penseu vosaltres que pot ajornar-se el problema, dient amb bona fe i amb bona voluntat que això que ara es diu, es resoldrà quan es faci una altra Llei? ¿Es que aquella altra Llei la farem nosaltres? Nosaltres volem que sí, però moltes vegades les coses no depenen de la nostra voluntat. Tenim exemples arreu del món. Un dels errors més greus de la primera revolució russa fou aquest esperit d'ajornament. Als pagesos russos que demanaven terra, Kerensky els hi deia: «Espereu que es reuneixin les Corts Constituents i aquelles faran una Llei que us donarà la terra.» Però en l'intermedi sorgí l'imprevist, i els pagesos es quedaren amb la terra, sense Constituents i sense Kerensky. L'error més greu dels demòcrates alemanys, dels socials-demòcrates alemanys i dels Partits coaligats en la coalició de Weimar, fou també aquest esperit d'ajornament. També allà s'ajornà la qüestió agrària que era sobretot premiosa a la Pomerània i a la Prússia Oriental. Varen vacillar quan tenien poder per a fer-ho en llimar les ungles dels grans senyors terranitents de la Pomerània i de la Prússia Oriental, i quan reaccionaren i quan volgueren anar a una reforma agrària profunda, ja no hi foren a temps, ja que aquells senyors terranitents eren més forts que ells, i procrearen aquell fill, el «nazi», que havia d'acabar amb tots els demòcrates alemanys.

Nosaltres tenim poder avui per a fer una Llei i hem d'aprofitar aquest moment històric per a fer-ho sense ajornaments, un ajornament que pot ésser suïcida. Direu vosaltres: «Es que si nosaltres fem ara aquesta Llei podrà succeir allò altre també de què vingui un trasbals polític, i aleshores el que fem nosaltres no tindrà cap valor.» Evidentment que l'argument podia ésser de certa eficàcia, però no respon a una realitat, perquè les situacions econòmiques són les més fermes, i jo us asseguro que si nosaltres en pocs temps poguéssim revolucionar la situació econòmica de tots els treballadors de la terra de Catalunya, els règims que ens poguessin succeir a nosaltres, sobre allò no hi tornarien, perquè tornar-hi significaria posar-se enfront, llençar desesperadament a l'ofensiva a tota la massa de treballadors que es trobaven en millor situació econòmica que abans. Recordeu, si no, que quan en els començaments de la revolució russa, els generals blancs semblava que anaven ofegant aquella revolució, llençaven proclames per tot el

camp rus dient als mujiks russos: «No tinguen por, perquè la terra que us ha donat la revolució, nosaltres no us la prendrem.» Evidentment, que no els hi haurien pres, perquè allò significava per als generals blancs, encara que haguessin guanyat una victòria sobre el bolxevisme, la derrota fulminant per la rebel·lió de totes aquelles masses pageses.

Per això us dic que fins per egoisme nosaltres hauriem d'incloure en aquesta Llei que fem el problema urgent dels subarrendaments en el sentit del nostre vot particular, que és prohibir-los en absolut. Direu vosaltres, encara, potser per a no cedir a la nostra argumentació: «Es que la Llei que estem fent no es proposa altra cosa que resoldre problemes derivats dels conflictes.» Potser aquest argument dels conflictes era de certa eficàcia en començar la discussió del dictamen, però a l'altura a què hem arribat ja, aquest argument no té cap valor. Però, ultra això, és que hi ha conflictes de diversa naturalesa, hi ha conflictes socials i hi ha conflictes naturals, i jo estic segur que aquesta Llei, encara que s'atengui estrictament als conflictes, hauria de comprendre tant els conflictes socials, com els conflictes naturals, i potser molt més els problemes que es deriven dels conflictes naturals. Un conflicte social com el que hi ha hagut a les comarques rabassaires de Catalunya, no ha tingut conseqüències desastroses per a l'economia general del país. La producció de la riquesa, el volum de la riquesa produïda ha estat més o menys el mateix. El que ha canviat, a conseqüència d'aquest conflicte de caràcter social, no és el volum de la riquesa, no és la producció de riquesa, sinó la distribució d'aquesta riquesa en el sentit d'augmentar la participació d'aquell que hi tenia un major dret, que és el treballador de la terra.

Però el conflicte natural, especialment en aquestes comarques on es paga en metàl·lic, té conseqüències molt pitjors per als treballadors, no per als propietaris. El conflicte social ha afavorit el treballador de la terra; el conflicte natural a enfonsat més en la misèria el treballador de la terra, i és fàcil de comprendre-ho i d'explicar-ho. Conflicte natural significa pèrdua efectiva de riquesa, ja per destrucció directa de les collites, per un fenomen natural, ja per la reducció forçosa de la superfície de conreu. Aleshores aquesta minva de riquesa, ¿contra qui cau? ¿Es reparteix equitativament entre el propietari i el treballador? No, perquè per damunt dels fenòmens naturals hi ha el contracte, i si el contracte diu que el pagès ha de pagar tantes pessetes per vessana, el pagès les paga tant si ell cull molt, com si cull poc. Vol dir, aleshores, que en aquestes comarques que han pogut sofrir el flagell d'una catàstrofe d'ordre natural, la situació econòmica dels pagesos és molt pitjor, és a dir, que val més pertànyer a una comarca agitada per un conflicte social, que no a una comarca trasbalsada per un conflicte d'ordre natural, perquè en la primera el pagès que ha sabut portar la revolució fins a un extrem, surt materialment i moralment beneficiat, i en l'altre cas, el pagès que ha estat un agent pacífic i involuntari de la catàstrofe, en surt totalment perjudicat, materialment i moralment. És el cas, precisament, de l'Alt Empordà.

L'Alt Empordà aquest any ha sofert una catàstrofe; és allò que jo deia abans, ha experimentat els efectes d'un conflicte natural. Hi hagué allí enormes

inundacions: la Muga destruï tota la plana que ella rega, i, ¿qui no recorda de nosaltres les lamentacions de solidaritat humana que es promogueren arreu de Catalunya per a alleujar en quelcom la situació angiosa dels treballadors de l'Alt Empordà? Tots ho recordem; comunicats a la premsa, festivals benèfics, discursos diaris per la ràdio, fins i tot sermons dels amics de Lliga Catalana, i fins i tot subscripcions parlamentàries.

El Sr. RIERA: Si no van donar res! (*Rumors i protestes en la Minoria de Lliga Catalana.*)

El Sr. COMORERA: Fora del Parlament diuen que sí; i aportacions de la República i aportacions de la Generalitat. Tot aquell enorme moviment de simpatia humana envers els treballadors de l'Alt Empordà castigats per un conflicte d'ordre natural, va produir una quantitat determinada de pessetes; aquelles pessetes s'han invertit allà dalt per a endegar una mica, per a fer uns quants murs de contenció amb el fi d'evitar altres estralls de la Muga en anys a venir, però quina és, a fi de comptes, la situació dels treballadors? Els treballadors es troben aquest any, ara, al 25 de juny, d'aquí a pocs dies, en l'obligació contractual de pagar en metàl·lic allò que diuen els contractes, i de pagar-ho per avençat. ¿Es que estan en condicions normals i naturals per a poder-se'ls exigir en justícia l'estricta compliment d'aquests contractes? ¿Es que si nosaltres hem reconegut, d'una manera pública, que la situació econòmica d'aquells treballadors era completament miserable a conseqüència d'aquella catàstrofe d'ordre natural, els podem obligar ara a què compleixin al peu de la lletra allò que diuen aquests contractes?

El propietari se'n desentén. El propietari cobra la seva renda, hi hagi hagut catàstrofe, o no n'hi hagi hagut, però el subarrendatari, víctima d'aquest conflicte d'ordre natural, ¿què és el que podrà treure d'aquesta Llei que fa el Parlament, sinó un desengany més? Perquè, si no es té en compte la seva especialíssima situació, ¿amb quina autoritat, amb quin dret nosaltres podem demà anar per allà a exigir a aquella gent que compleixin estrictament el que disposa la primera Llei agrària que surti del Parlament de Catalunya? Sense cap autoritat. Evidentment que nosaltres els podem fer complir aquesta Llei, perquè la Generalitat tindrà a la seva disposició tot l'aparell coercitiu de l'Estat Central i el propi aparell coercitiu. Podrà fer callar els milers d'homes que treballen en aquella plana, però fent complir la Llei no demostrarà que aquesta Llei sigui justa, perquè quan ho podia fer no va tenir en compte una situació transitòria de desesperació d'aquells bons treballadors que nosaltres fins ara hem menyspreat completament.

La Minoria socialista espera, doncs, que la majoria de la Comissió, fent-se càrrec d'aquests arguments que jo ara he acabat d'exposar, fent-se càrrec de la situació econòmica impossible d'aquella gent de l'Alt Empordà, vulgui reconsiderar la seva primera actitud, i accepti, si no la lletra del nostre vot particular, alguna cosa que tingui en compte la forma especial del subarrendament i, a la vegada, que es tingui en compte la forma especial d'una comarca castigada fa pocs mesos per una catàstrofe d'ordre natural, i que posa els treballadors en la situació moral d'impossibilitat

per a complir llurs contractes. Penseu-hi una mica abans de dir que no, perquè un error d'aquesta naturalesa podria tenir conseqüències funestes. Si la Comissió acceptés, nosaltres veuríem amb gust que es veiés en la Comissió una altra vegada la fórmula perquè aquest problema dels subarrendaments i, sobretot, el problema del pagament a la bestreta de la renda, que segons contracte han de satisfer els pagesos de l'Alt Empordà el dia 25 de juny, puguin ésser incorporats, d'una manera o altra, al dictamen, a fi de posar una mica de justícia en aquelles relacions que són completament injustes i inhumanes.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula la Comissió.

El Sr. RIERA: Senyors Diputats: No he de dialogar amb el meu i nostre estimat amic senyor Comorera, perquè en el discurs que ha fet de defensa del seu vot particular, del vot particular de la Minoria d'Unió Socialista, fóra impossible que jo intentés amb el meu modest parlament, en nom de la majoria de la Comissió, destruir totes les afirmacions que ell ha fet en defensa del seu vot particular.

(*Entra a la Cambra l'honorable senyor Conseller de Treball i Obres Públiques.*)

Amb seguretat que estem tots nosaltres identificats amb els arguments que ha adduït en defensa del seu vot particular. Jo, en nom de la majoria de la Comissió, agraeixo la penetració que hi ha hagut en el si de la Majoria, en aquells casos de refinament — que podríem dir-ne — del Projecte, la coincidència que hem tingut amb els representants a la Comissió, de la Unió Socialista.

Això vol dir, amics de la Unió Socialista de Catalunya, que moltes vegades des d'aquests bancs hem sentit nosaltres com vosaltres ens titllàveu quelcom de conservadors; i hem pogut veure com vosaltres per la vostra boca, amic Comorera, ara acabeu de fer-nos justícia dient que dintre de la Comissió no hi ha aquest esperit de conservadorisme, sinó que hi ha un esperit d'identificació amb vosaltres en totes aquelles coses que enterem que representen un millorament per a tots els estaments productius i treballadors.

En sentir les argumentacions de l'amic Comorera, tan clares i concises, hi ha hagut un moment en què la Minoria de Lliga Catalana semblava no interpretar les seves explicacions. Deien que l'amic Comorera defensava tots els paràsits, tots aquells propietaris en què com sentim explicar als bancs d'aquí al davant hauran de marxar de les poblacions en virtut d'aquesta Llei que nosaltres anem a fer, que se la qualifica de revolucionària i que trobo que li escau mol bé el nom. Jo dic: No, senyors; és que com les VV. SS. ens diuen que els propietaris no poden viure amb l'arrendament que cobren, aquí es diu que encara els sobra, perquè ells després posen altres explotadors intermitjos que visquin sobre aquells que treballen.

El Sr. COMORERA: Es clar: dos paràsits!

Un Sr. DIPUTAT de la Minoria de Lliga Catalana: Què diu ara!

El Sr. COMORERA: Dos paràsits!

El Sr. RIERA : I això, amics, està explicat ben clar, i dubto que hi hagi qui no ho entengui, a no ésser que no vulgui entendre-ho.

El Sr. COMORERA : Sí, sí ; està clar.

El Sr. RIERA : Això s'ha d'acabar, i s'acabarà, sigui com sigui, i sigui el propietari que sigui, sigui un propietari de dalt o de baix, i es digui com es digui.

El Sr. GALÈS : I si tenen res a dir, que ho diguin clar ; però insídies, no.

El Sr. CARRERES I ARTAU : Nosaltres escoltem i prou.

El Sr. RIERA : Jo crec que aquest vot particular de la Unió Socialista de Catalunya, tan ben defensat per l'amic Comorera, és un vot particular que entra de ple en el nou Projecte de Llei que s'ha de fer. El mateix amic Comorera semblava que pressentia la contestació que per part de la majoria de la Comissió se li havia de donar. Sí ; l'amic Comorera ens deia : «Ja sé que la Comissió contestarà que això ha de figurar en la Llei grossa, en la nova Llei que s'ha de presentar a la Cambra.» I amb la seva eloqüència i amb la seva argumentació, semblava també que volgués dir que s'havia d'acceptar ara, i argumentava així, fent veure que el temps i els homes es canvien i que les circumstàncies tan sols passen per un moment i que quan passen les circumstàncies és necessari aprofitar-les. I fins l'amic Comorera, per a reforçar la seva argumentació feia insinuacions respecte a la darrera crisi que s'ha registrat en el Govern de Madrid. Es clar que nosaltres teníem una mica d'angoixa i desitjàvem que aquesta crisi tingués una solució tal com l'ha tingut ; i és clar també que els senyors Diputats que ocupen els bancs d'aquí enfront (*Assenyalant la Minoria de Lliga Catalana.*) segurament pensaven que aquella crisi acabaria d'una altra manera. (*Protestes en la Minoria de Lliga Catalana. Veus de : No, no. I ara !*)

Però que quedi ben clar que com veiem els problemes que es desenrotllen fora de Catalunya, encara que tinguem aquestes aspiracions de què es desenrotllin segons els nostres principis i manera de pensar i sentir ideològicament, per damunt de tot, amic Comorera, admirem a Catalunya ; i per damunt de tot, tingui la seguretat l'amic Comorera i tinguin la seguretat tots, absolutament tots, de què passés el que passés, per damunt de tot Catalunya reeixirà, perquè Catalunya ha sabut plasmar les nostres Lleis i Catalunya ha sabut plasmar el seu Parlament i per damunt de tot aniria fent la seva tasca i la seva via.

Per tant, jo voldria — i no sé si el demanar-ho pot ésser una franquesa massa excessiva — però sí que ha de reconèixer la Minoria d'Unió Socialista, l'esperit i el desig que la majoria d'aquesta Comissió té de què s'acabi tota aquesta gent que viu a l'esquena d'altri, sense tenir intervenció ni com a propietaris tan sols. Jo desitjaria, i m'atreveixo a demanar-ho, que, tota vegada que cal fer, i es va fer, una nova Llei, és molt violent el dir que nosaltres no podem acceptar aquest vot particular ; però coincidim amb l'esperit d'aquest vot particular ; i creient que aquest cau de ple en la nova Llei que s'ha de fer, jo demanaria a l'amic Comorera que, en nom de

la Minoria d'Unió Socialista, retirés aquest vot particular que encaixa molt bé i que cap molt bé, i que es vulgui o no, per les necessitats del país i per l'estructura de la nova Llei, ha d'entrar de ple en la nova Llei que s'ha de fer. I res més.

El Sr. PRESIDENT : Té la paraula el senyor Comorera, per a rectificar.

El Sr. COMORERA : Senyors Diputats : Evidentment, la polèmica es fa difícil, però quan hi ha un joc clar d'idees i sentiments, aleshores la posició de cadascú és més fàcil i sobretot més brillant.

Ha dit el senyor Riera que ell comparteix tot allò que jo abans havia dit, i ha arribat a la conclusió que ja havia previst de què estant tots d'acord ara això no es pot fer. I jo no veig perquè això no es pot fer, i com que no ho veig, nosaltres insistim en què això es pot fer.

Ara, en nom de la majoria de la Comissió, el senyor Riera ens demana que nosaltres retirem aquest vot particular, i ens ho demana amb la promesa en nom de la majoria de la Comissió — i és de comprendre que en nom de la Majoria i també del Govern — de què quan es plantegi aquest problema del subarrendament tal com nosaltres el plantejem avui, en la nova Llei, potser podríem arribar a un principi d'acord.

Jo he plantejat dos aspectes del problema : he plantejat el problema general del subarrendament, demanant la seva prohibició absoluta, i també he plantejat el problema particular de pagar a la bestreta els preus del subarrendament. ¿Què diu la Comissió d'aquest segon aspecte?

Jo he dit que els pagesos, o subarrendadors per ésser més exacte, perquè en l'Alt Empordà, «pagès» és una mala paraula per la seva similitud amb «propietari». He dit que els conreadors, els arrendataris de l'Empordà han estat castigats aquest any per una catàstrofe, he dit que tot Catalunya i l'Estat espanyol han contribuït a alleujar la situació angoixosa de misèria, moltes vegades de misèria material, d'aquells treballadors de l'Alt Empordà. He dit a més que per obligacions contractuals, aquests pagesos que han estat castigats d'aquesta manera per una catàstrofe natural, es veuran obligats ara a avençar als arrendataris l'anyada del nou any agrícola, no del que ara regeix, sinó del que ha de venir.

El Sr. TRIES DE BES : Segons la Llei, no. La Llei vigent els defensa !

El Sr. COMORERA : Però serà més clar com diem nosaltres, perquè la Llei vigent és la que fem aquí, i el segon aspecte és salvar aquests homes de certes obligacions contractuals.

Si la Comissió es fa càrrec d'aquest segon problema, que és un problema immediat, i creat també per un conflicte, no pas per un conflicte d'ordre social, sinó que és conseqüència d'un conflicte d'ordre natural que ha deprimat el treballador i l'ha castigat, si la Comissió veu el problema com nosaltres, llavors en el problema general és possible que la Minoria socialista no insisteixi més ; però si la Comissió no es fa càrrec de l'argumentació nostra i de la situació angoixosa d'aquella gent i de la necessitat de què ningú se l'obligui a complir un contracte que és enormement injust, com és el pagament per avançat del preu del subarrendament,

dament, llavors mantindrem íntegrament la nostra posició.

I per a acabar, una qüestió que abans desitjava aclarir i que se m'ha oblidat, i que ha recollit amb encert el senyor Riera, i és que en una part del meu discurs anterior, crec que era el senyor Tries de Bes qui deia que jo defensava els propietaris.

Evidentment, jo parlo malament, m'expresso molt malament o bé el senyor Tries de Bes reflexiona malament, perquè la pitjor condemna que es pot fer d'un propietari és la denúncia del subarrendament, perquè llavors es veu que és el paràsit per antonomàsia perquè vol dir que és un senyor que té una propietat, i per a no tenir mals de cap la posa en mans d'una altra persona i ni tan sols es pren la molèstia de controlar-la. Jo dic que aquest propietari que subarrenda és el pitjor exemplar del paràsit que pot haver-hi a Catalunya i nosaltres proposem la seva supressió fulminant.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula la Comissió.

El Sr. RIERA: Senyors Diputats: El senyor Comorera en nom de la Unió Socialista de Catalunya veig que no accepta el meu amable requeriment.

El Sr. COMORERA: En part, sí; condicionat.

El Sr. RIERA: Però ell planteja una segona part i aquesta segona part que planteja no figura en el vot particular.

El Sr. COMORERA: Em permet, senyor Riera? Es que no podia figurar-hi...

El Sr. RIERA: Jo he d'insistir en l'argumentació que darrerament he fet i és natural que ho faci així, perquè he contestat a base de la presentació del vot particular de la Minoria d'Unió socialista.

El fer ara aquesta segona argumentació que semblava que havia de determinar una nova addició a l'article 11, en virtut d'aquest vot particular que semblava que feia i prevenia i preveia aquestes coses que suara explicava el senyor Comorera sobre els pagaments a la bestreta dels arrendaments, he vist que en el vot de la Unió Socialista això no hi figura. Ja sé que em dirà l'amic Comorera que si això no hi és, s'hi podria posar; però jo crec que aquestes coses que són determinades per força major i per una causa fortuïta com una pedregada, una riuada, etc...

El Sr. TRIES DE BES: I previstes per la Llei!

El Sr. RIERA: ...jo crec que en aquests casos no podrà haver-hi un malvat propietari...

El Sr. TRIES DE BES: No podrà fer-ho!

El Sr. RIERA: ...que en cas de no poguer-se pagar l'arrendament arribés a l'extrem de treure a l'arrendatari de la propietat per manca de pagament. I encara que dubti — perquè sóc un dels homes que dubto molt de la gent que fa complir la justícia en aquests moments — crec que tampoc hi hauria cap Jutge que fes un llançament d'un arrendatari en un cas fortuït per manca de pagament. Aquesta és una cosa, amic Comorera, que no la preveu el vot particular i llavors potser passaria que aquesta Llei que és una Llei molt senzilla, a la qual s'ha volgut donar

una gran volada, però que per a mi no en té cap, perquè és una Llei senzilla i clara que caldria fer, una cosa gairebé normal i natural, ens portaria amb aquestes dues addicions que vulnerarien l'objecte pel qual s'ha fet el Projecte de Llei per a la solució dels conflictes derivats dels contractes de creu.

Per tant, amb sentiment, en nom de la Comissió, he de dir que no es pot acceptar aquesta darrera proposta que semblava fer el senyor Comorera en nom de la Unió Socialista.

El Sr. PRESIDENT: Per a rectificar breument, té la paraula el senyor Comorera.

El Sr. COMORERA: Senyors Diputats: El senyor Riera s'estranya d'una cosa que és completament normal. El nostre vot particular resol el problema en si i resolent el problema, llavors és evident que no es pugui entrar en el detall. Si nosaltres proposem la supressió immediata dels subarrendaments no calia parlar en el vot particular d'una qüestió adjectiva com és el subarrendament. Jo no he parlat d'aquest aspecte en la meua primera intervenció i he fet els arguments per a defensar la posició plantejada dels subarrendaments, de manera que no ha d'ésser motiu de sorpresa que no hagi dit abans el que era una conclusió lògica.

La Comissió diu que no es plantegi avui el problema dels subarrendaments, i nosaltres diem que retirarem aquest vot particular si la Comissió es fes càrrec d'aquest segon extrem, perquè si la Comissió acceptés el vot particular, ja no caldria parlar del pagament avençat dels arrendaments, perquè no hi huria subarrendaments. La Comissió diu que es fa càrrec d'aquest segon aspecte, però diu que en línies generals es pot afegir en qualsevol lloc de la Llei. Llavors nosaltres no tindríem inconvenient en deixar aquest vot particular per quan vingui la Llei nova, però si la Comissió es manté en els seus punts de mira, nosaltres el mantenim íntegre.

Deia el senyor Riera que es volia donar una gran volada que no té al Projecte de Llei, i a mi em sembla que el senyor Riera no està encertat en això, perquè una cosa és la Llei tal com surt d'aquest Saló, i una altra la Llei que va meditar el Govern i una altra la que va meditar de bell antuvi la pròpia Comissió.

Perquè si en els primers Projectes tot això es limitava als conflictes, estrictament als conflictes, pels articles ja aprovats pel Parlament, aquest concepte restrictiu ha estat completament traspassat i s'hi ha introduït molt del nostre esperit generalitzador. Per exemple, nosaltres vàrem proposar — i ho vàrem defensar aferrissadament aquí — que el primer article es declarés que des de la promulgació d'aquesta Llei que estem fent ara fins l'aprovació de la Llei grossa d'arrendaments es declarés aquest interregne període de revisió per a donar una barrera jurídica a tot allò que pogués ésser o sigui l'article 1.er La Comissió s'hi va negar d'una manera terminant i nominalment va rebutjar el nostre vot particular a l'article 1.er; però, en canvi, en l'article 2.^{on} la Comissió, sense dir-ho, va acceptar aquest principi nostre, aquest concepte nostre, i avui, de fet, aquella Llei, en quant aquella Llei es promulgui, tot el que es faci des de l'aprovació d'aquesta Llei fins la Llei d'arrendaments, tot estarà en revisió; perquè en l'article 2.^{on}

aprovat pel Parlament, completament distint de l'article que hi havia al dictamen, hi ha un darrer paràgraf que diu: «Que tot el que es pagui a tot arreu de Catalunya per la nova collita i fins a la nova Llei estarà a les resultes del que digui la nova Llei.» Vol dir que, sense dir-ho, en el 2.ª article la Comissió va acceptar el nostre concepte de règim de transició, de règim de revisió, perquè tot el que ara es pagarà, tant pels rabassaires, que pagaran el 50 per 100, tant pels mitgers o arrendataris, que pagaran allò que diu el contracte, per la disposició d'aquesta Llei tot el que es pagui serà a resultes del que digui la nova Llei. Vol dir que quan nosaltres fem la nova Llei s'haurà de revisar tot això que es faci ara, absolutament tot, sense deixar ni una sola revisió fora, per a saber si els treballadors han pagat més del que devien als propietaris, i llavors reclamar dels propietaris el retorn de la diferència, o per a saber si els treballadors han pagat menys del que correspon als propietaris i perquè els propietaris exigeixin també als treballadors el retorn de la diferència; vol dir que, sense dir-ho, la majoria de la Comissió, en l'últim paràgraf de l'article 2.ª, va acceptar el nostre concepte de declarar en període de revisió de tot el que s'hagi fet fins la nova Llei, i en la pitjor de les formes que si no ho aplica ho simplifiqui com fem nosaltres.

Hi ha altres articles. Hi ha la qüestió de les sentències executades abans i després de presentada la Llei. En aquesta part la Comissió no ha tingut per a res en compte aquest criteri restrictiu de fer que la Llei es refereixi únicament i exclusivament als conflictes perquè es generalitzen; perquè la Llei diu «totes les sentències executades abans i després de la Llei, siguin de la naturalesa que siguin, tant si és sentència executada per motius d'ordre polític i social — com nosaltres dèiem —, o executades per un altre concepte, per manca de pagament, per raons superiors a la pròpia voluntat del pagès, tot això està també en revisió i en revisió davant les Comissions arbitrals»; i un altre aspecte, a les executades després de presentat el Projecte de Llei s'anul·lin sense més tràmit totes elles, sigui quina sigui la seva naturalesa.

I encara hi ha un altre article. Jo recordo que quan es va començar a discutir l'article 10 va dir-se que d'aquí a la nova Llei no es podria desnonar a ningú de la terra només que per manca de pagament d'allò que diu el contracte o la Llei.

El Sr. PRESIDENT: Jo prego al senyor Comorera...

El Sr. COMORERA: Acabo de seguida.

El Sr. PRESIDENT: ...per a no reproduir un debat de totalitat, m'he permès fer-li l'observació.

El Sr. COMORERA: Jo defenso un punt de vista.

El Sr. PRESIDENT: En realitat, feia una revisió de tot l'article. Jo li pregaria que fos condescendent i que se cenyís a la qüestió.

El Sr. COMORERA: Jo crec que estic cenyit a la qüestió. Jo faig una contestació a uns arguments del representant de la Comissió i ho faig correctament i breu.

El Sr. PRESIDENT: No li he dit que fos incorrecte, senyor Comorera, de cap de les maneres.

El Sr. COMORERA: Jo ho faig breument, i ara s'allarga, però ho faig breument i ja estic al final. Precisament la Presidència em crida a l'ordre quan ja arribava al final. Gairebé sempre em passa igual. (*Rialles.*)

Deia que quan es discutia l'article 10 — crec que era el 10 — que diu que fins la nova Llei no es podrà desnonar a ningú més que per manca de pagament d'allò que diguin els contractes o la Llei, també s'hi va introduir aquest esperit generalitzador que ha estat el *lei motif* de la nostra actitud des de que la Comissió va començar a reunir-se i des de que el Parlament discuteix aquest aspecte del problema agrari a Catalunya. I és això: que en tots els casos en què hi hagi manca de pagament li correspon, doncs, en teoria, un desnonament; aquest haurà de passar a estudi i resolució de les comissions designades, tant si es refereix als rabassaires com a qualsevol altre pagès sigui la que sigui la seva característica de contracte. Vol dir, doncs, que aquesta argumentació que feia el senyor Riera de què és una Llei de volada petita, restrictiva, limitada en la seva funció o en la seva intenció, era un argument bo en començar a discutir-se el dictamen de la Comissió, és un argument que no serveix a les altures que ha arribat el debat, perquè des d'aleshores a ara la Llei és completament distinta; s'ha aconseguit que la Llei fos completament distinta d'allò que era el Projecte del Govern i d'allò que era el dictamen de la Comissió, i s'ha generalitzat. Es a dir, que la major vitalitat de la Llei no li donen els de fora, sinó que li hem donat nosaltres amb els articles que hem anat aprovant d'un a un. Per tant, nosaltres, per a acabar, senyor President, nosaltres diem altra vegada a la Comissió: Entenem que la Llei alguna cosa més pot dir perquè d'altres coses menys importants s'han dit, pot dir quelcom referent al pagament avençat del preu de subarrendaments, pot limitar-se a dir subarrendament que és un problema diferencial a Catalunya, dient que es prohibeix el pagament avençat del subarrendament o una cosa semblant a això, i si la Comissió accepta això, que és molt lògic i molt humà, aleshores nosaltres no insistiríem en el vot particular; però si la Comissió és intransigent nosaltres també ho serem i mantindrem íntegrament el vot particular.

El Sr. GALÈS: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula la Comissió.

El Sr. GALÈS: Ens sentim ben cofois de què el senyor Comorera, per la Unió Socialista, s'hagi fet seva aquesta Llei. Nosaltres no anem pas a discutir aquesta puerilitat de vanaglòria ni saber si el dictamen bo és de l'un o és de l'altre. Cregui que sincerament estem ben satisfets de què hagin pogut coincidir en els articles, i en la discussió de si la suggerència primera és de l'un o és de l'altre això perd absolutament per nosaltres — Esquerra Republicana — tot l'interès davant de la utilitat substancial de la Llei.

El Sr. COMORERA: I per a nosaltres també.

El Sr. GALÈS: De manera que aclarit aquest petit incident, nosaltres amb molt bon gust veiem la coincidència aquesta, que això demostra en tot cas la confirmació de les nostres paraules de què

acceptariem qualsevol millora de la Llei vingués d'on vingués.

A part d'això, jo he d'insistir ja definitivament en els arguments ben exposats pel meu company senyor Riera, de què no és possible posar a aquesta Llei allò que el senyor Comorera sosté en el seu vot particular, i no és possible de fer-ho, perquè nosaltres preveiem els conflictes que són d'un caràcter civil, no aquells que vénen — com ell diu — de catàstrofes de caràcter natural. No és aquest l'aspecte amb què s'ha presentat aquesta Llei; no és aquesta la seva finalitat; però hi ha un altre argument de pes que ja s'havia fet, i és que en el cas particular que ha exposat de l'Alt Empordà, aquells estralls causats per les tempestes, ja estan previnguts en la Llei de Calamitats públiques; és a dir, que aquells pagesos ja estan salvaguardats per una Llei. Si això no fos prou ample, si no cregués el senyor Comorera que això ve a prevenir aquells mateixos danys que els ha impulsat a establir el seu vot particular i a circumscriure'l ara al significat que ha exposat amb les seves paraules, jo estaria molt conforme de dir-li que la meua aportació, i crec que la dels nostres companys no mancarà per a transformar aquestes noves suggerències en un Projecte de Llei, si ell creu que no n'hi havia prou amb les Lleis que ara en aquests mateixos moments, sense necessitat de dictar-ne cap més, prevenen els casos de calamitat pública. Crec que sí que els preveuen, però si no fos així, no penso que trobés dintre l'esperit de la nostra majoria cap resistència per a prevenir algun dany d'aquesta naturalesa. I dit això, ja sobra la indicació que creiem que trencaria el marc i la finalitat de la nostra Llei, establir aquells principis que creiem de dret i justícia social que el senyor Comorera ha indicat respecte a abusos que es puguin fer en els subarrendaments, si bé hem d'anar sempre amb molta cura a dir paraules que puguin significar un compromís previ, a hipotecar una resolució definitiva, perquè cadascú és molt lliure de comprometre's ell, però no pot comprometre el que pot ésser un pensament de Comissió, de Govern i molt menys, el pensament de tot un Partit. És clar que els principis que ell ha exposat s'escauen dintre el nostre, però jo vull fer record en aquest instant, que tal vegada és qüestió de mirar-s'ho reflexivament, perquè hi pot haver-hi determinades especialitats de subarrendaments que signifiquin una manera ben pràctica d'aprofitar la riquesa del país, que no sempre pot ésser un mal ús o un abús, que és molt possible, i cal mirar si és necessari en algun cas aquesta forma de conreu per a evitar que quedin sense cultiu, sense producció de riquesa, extenses zones del nostre territori.

No faig més que indicar aquesta possibilitat, perquè en tinc una lleugera idea que en algun cas determinat aniríem contra l'economia del país en lloc de voler afavorir-la. Però fets aquests aclariments, he de dir-li al senyor Comorera com sentim que no vegem els termes hàbils d'introduir ara en aquesta Llei transitòria, que els mals d'ella resten previnguts pel temps en què pugui venir-ne una altra, la iniciativa que aquí ha exposat, que, en definitiva, al senyor Comorera el que sem-

bla que més li puny, és la possibilitat que en un moment donat canviessin les coses i no fóssim a temps a arranjar en un aspecte de justícia aquests punts avui exposats per ell; però li he de repetir les seves mateixes paraules: si nosaltres avui féssim una Llei com la mateixa que estem fent i demà canviessin les condicions polítiques del país, és igual que si no haguéssim fet res, que ja veurà el senyor Comorera que en el breu temps que tardarem forçosament pel compromís del Parlament i del Govern uns i altres a dictaminar aquesta Llei, a discutir aquesta Llei, en aquest breu temps, no salvarem res d'aquestes possibilitats per ell assenyalades, no salvarem res perquè no hi haurà el temps tant sols material per a establir-se damunt les posicions conquerides. És per això que he fet aquesta mena de remarca, per allunyar aquell pessimisme que semblava tenir el senyor Comorera. Nosaltres per a nostra banda estem segurs que no el compartim, confiats en el nostre poble, confiats en representar la seva autèntica voluntat i els seus interessos, pensem que no vindrà pas d'uns mesos el que es puguin establir les normes de justícia amb una serena reflexió dintre una nova Llei.

El Sr. PRESIDENT: Per discutir el vot particular. ¿Mantenen el vot particular? (*Senyals d'assentiment en la Minoria d'Unió Socialista.*)

(*En votació ordinària és rebutjat el vot particular. Han votat per la seva acceptació els senyors Diputats de la Minoria d'Unió Socialista.*)

(*En votació ordinària és aprovat també l'article 12, amb els vots en contra de la Minoria de Lliga Catalana.*)

(*Es dona lectura a una disposició transitòria, redactada en els termes següents:*

«El Consell Executiu de la Generalitat fixarà el nombre, jurisdicció i competència de les Comissions arbitral de districte, així com el funcionament i els casos d'incompatibilitat i recusació, tant pel que toca a aquelles com a la Comissió arbitral superior.»

El Sr. PRESIDENT: ¿S'aprova la disposició transitòria?

El Sr. ABADAL: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Abadal.

El Sr. ABADAL: Senyors Diputats: Davant aquest darrer article de la Llei per a corregir els conflictes del camp i abans de la votació definitiva d'aquesta Llei, jo espero de la Presidència, amb una mica de benevolència, encara que no es tracti del mateix article, permetrà, perquè sigui reglamentari, que en forma de torn respecte d'aquest article faci algunes declaracions en nom de la Lliga Catalana a què pertanyo.

El Sr. PRESIDENT: Per a explicar el vot, per exemple.

El Sr. ABADAL: És igual. Jo no voldria tornar als arguments que hem repetit aquí moltes vegades. Jo no voldria repetir, encara que els dono per produïts, tots els que hem dit respecte de què nosaltres estem absolutament contraposats amb els principis que informen aquesta Llei. No voldria tornar a repetir tampoc la significació de la presentació d'esmenes que hem fet a aquest Projecte en el sentit de què elles encara que anessin a buscar una atenuació als preceptes de la mateixa, que creiem perjudicial

per a Catalunya, no representaven en absolut una conformitat amb les distintes disposicions que la Llei conté. El nostre criteri era el criteri del primer vot particular que vàrem formular. Va ésser rebutjat aquell, però nosaltres continuem sostenint que el veritable criteri que s'havia de sostenir en aquesta Llei era el d'aquell vot particular. Per això nosaltres hem de fer una protesta clara i concreta d'aquesta Llei que creiem que és una Llei que ni respon a l'objectiu que la mateixa Llei diu que vol corregir, ni és una Llei que obeeixi als principis que haurien d'obeir totes les Lleis, que són els alts principis de justícia. Per aquesta contradicció de la Llei a les normes jurídiques, no de tal o tal Llei de monarquia o de República, sinó a les normes perennes de justícia, que són les de donar a cadascú el que és seu, nosaltres estem absolutament oposats amb tot el que la Llei disposa.

S'ha volgut dir que aquesta Llei representa la resolució d'un conflicte social, i la veritat és que en aquesta Llei no es va de cap manera a la protecció d'obriers i assalariats, que és l'objectiu principal de les Lleis socials. En aquesta Llei es va a una determinació de participacions entre productors d'una de les branques de l'economia, productors propietaris i productors rabassaires, parcers, masovers o el que sigui. Són lluites d'interessos, els uns i els altres, al cap i a la fi, no són res més que burgesos. (*Rumors en la majoria. Molt bé!, en els bancs de la Minoria de Lliga Catalana.*) De manera que no hi ha res més dintre aquesta Llei que la determinació d'una distribució diferent d'interessos entre uns burgesos i uns altres burgesos; i moltes vegades, senyors Diputats, si ho anéssim a buscar, no són aquells que siguin més benestants els burgesos propietaris, sinó que moltes vegades ho són els burgesos, que són moltes vegades també empresaris com aquells a què es referia no fa molt el senyor Comorera, de rabassaires, parcers, masovers, etc.

Nosaltres creiem que des del moment en què es tracta d'una lluita d'interessos no hi ha més manera, dintre de tot Estat fermament i bonament organitzat, que aquesta lluita d'interessos vingui a subjectar-se a la Llei i als Tribunals de Justícia. Per això nosaltres estem completament en contradicció amb aquest Projecte de Llei.

Però és que, a més, ens trobem que en aquest Projecte de Llei al mateix temps es contradiu tot el que és el sentit més profund de la gent catalana, perquè Catalunya ha tingut sempre un entusiasme extraordinari per la llibertat, per la llibertat política sí, però sobretot en la llibertat política el que el poble català ha anat a cercar-hi sempre, és la llibertat civil. I aquesta llibertat civil, des del moment en què vosaltres destruïu tots els fonaments de la lliure contractació dels ciutadans, és una cosa que contradiu en absolut les tendències constants d'abans, d'ara i que ho seran sempre del poble català. I de tal manera crec jo que ho seran sempre, que podem passar els temps, portarà aquesta Llei les pertorbacions que indubtablement ha de portar, però vindrà dia que el poble català, recordant-se d'aquesta llibertat, tornarà per damunt de la Llei o per sota de la Llei, a establir les formes de llibertat civil en què la llibertat de contractació és un dels elements més necessaris. (*Rumors en la Majoria.*)

Però tampoc amb aquesta Llei heu anat a

cercar una millora de l'economia nacional de Catalunya, que això hauria estat una de les coses que podia ésser més fecunde dintre de tots els problemes del nostre camp, que es cerqués un millorament de cultiu, que es cerqués una manera de perfeccionar-lo perquè hi hagués una major producció. Amb aquesta Llei des del moment en què es posen en discòrdia els uns elements i els altres de la mateixa producció i que no es fa res més que esporuguir els capitals perquè els capitals no vagin a la terra, en lloc d'afavorir aquesta economia nacional el que feu és perjudicar-la novament.

I per fi aquesta Llei, en lloc de cercar aquella unió dels catalans que en el dia d'avui necessitaríem més que mai, no fa res més que posar dissensions entre uns catalans i els altres, perquè el dia que puguin venir-nos mal dades nosaltres no ens trobem tots, absolutament tots, junts per a defensar allò que a tots tant ens interessa.

Senyors Diputats; sempre quan vénen comocions polítiques, sorgeixen interessos tèrbols que volen aprofitar-se d'aquestes transformacions polítiques. L'obligació d'aquells que dirigeixen les societats és d'encarrilar-les i de veure que no puguin prosperar i que les transformacions polítiques es facin de manera que els interessos tèrbols no puguin sobreposar-se a aquelles altes intencions que hi ha hagut en fer-se les transformacions polítiques. I per això, el primer que cal fer, és no atendre els interessos tèrbols, sinó veure de destriar absolutament el que hi ha de tèrbol en una cosa i únicament defensar el que no hi ha de tèrbol.

Ja sabem nosaltres que tots els nostres raonaments, que tota la nostra posició, que totes les nostres protestes seran ofegades amb els vostres vots. Els teniu, i per consegüent, podreu aprovar la Llei; però, senyors, nosaltres entenem que amb aquesta Llei serviu potser els interessos del vostre Partit, però no serviu a Catalunya, i per això nosaltres protestem d'aquesta Llei, perquè no és solament ara que creiem que es fa un mal ús de la potestat legislativa, que es produiran conflictes a conseqüència d'aquesta Llei, sinó que pensem a més en una altra cosa: que el que estem fent aquí passarà a la història de Catalunya i que tot el que mal fet s'hagi fet aquí serà una cosa que les generacions que vindran ho tiraran en cara als que ho hagin fet, i nosaltres volem restar absolutament indemnes del judici de la història i per això consignem aquesta protesta sobre aquesta Llei. (*Molt bé, en la Minoria de Lliga Catalana.*)

El Sr. GALES: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula la Comissió.

El Sr. GALES: Estic d'acord amb la major part d'afirmacions que acaba de fer el senyor Abadal. Únicament amb aquella variació de què mitja volta a la dreta és igual que mig tom a l'esquerra; és a dir, que en el fons de totes aquelles invocacions a la justícia, al dret, a l'equitat, al donar a cadascú el que és seu, estem tan d'acord, com que la raó d'existència de nosaltres aquí i la raó d'haver fet aquesta Llei són els arguments que emprava el senyor Abadal. L'única diferència és que quan es

tracta de definir quins són els alts principis de justícia, quines són les normes jurídiques, nosaltres entenem que els que han de definir són els que tenen la representació de la sobirania popular i que cap altre pontífex no existeix; i és aquí el nostre punt de vista segons el qual els vots del poble determinen en cada moment quina és la justícia existent i legal invocada pel país. És la voluntat popular l'única font que distingeix i defineix el dret i aquesta és l'única posició en la qual ens colloquem i restem fermes...

El Sr. DURAN I VENTOSA: ¿El dia que perdeu serà just el que facin els altres?

El Sr. CONSELLER PRIMER: Si tenen els vots del poble...

El Sr. GALÉS: Històricament, no hi ha altra manera d'entendre-ho.

De manera, que estem satisfets d'aquesta Llei, extraordinàriament satisfets d'aquesta Llei, àdhuc i precisament més que mai quan el senyor Abadal ens diu que és una Llei revolucionària, i quan ell invoca la posteritat dient que és una Llei que farà vergonya als que l'hagin feta...

El Sr. ABADAL: Jo no he dit aquesta paraula.

El Sr. GALÉS: Nosaltres esperem en aquesta posteritat el premi d'haver fet aquesta Llei. Els punts de vista són els mateixos, canviats només els termes de la perspectiva.

Aquesta Llei ens vé a dir el senyor Abadal que no va a resoldre un conflicte social, i jo li recordaré el clam de totes les classes propietàries conservadores quan el conflicte s'estava plantejant d'una manera tèrbola i confosa en els camps, i aleshores el seu clam unànimement era que es fes una Llei, fos la que es volgués, però que es fes una Llei. Sapiguem a què atènyer-nos. No serà qüestió de regateig d'un pam ençà o d'un pam enllà. L'interessant és tenir unes normes damunt de les quals ens entenguem. Doncs bé; està l'Esquerra complint compromisos no de Partit, ni petits compromisos electorals; compromisos d'ideari, i aleshores quan amb la col·laboració del Parlament fa una Llei és quan vosaltres trobeu que aquesta Llei és pertorbadora i aquesta Llei no ve a solucionar els conflictes socials. I davant d'aquesta afirmació tant peregrina, només hauria de preguntar al senyor Abadal: ¿Vosaltres realment desitjariu passar un altre estiu sense una Llei, encara que sigui com aquesta als vostres ulls? ¿Vosaltres creieu que defensariu aquells interessos pels quals sou aquí, i deixéssiu un altre estiu, una nova collita, sense un principi de Llei que els pagesos aplicaran, que els agricultors aplicaran, perquè una altra de les enormes avantatges d'aquesta Llei — potser no us n'heu adonat prou quina era —, és que és una Llei que es complirà automàticament, que no cal preguntar al Govern ni a ningú, que ja s'encarregaran de complir-la aquells a qui interessa que es compleixi, ni necessitat de què la compleixin els propietaris; amb tal de què la compleixin els conreadors n'hi ha prou; no s'ha de fer res, només atendre els seus resultats. Ja veieu si té avantatges aquesta Llei que acabem de fer per a resoldre els conflictes socials en el camp

El Sr. DURAN I VENTOSA: Ja en tornarem a parlar al mes d'octubre!

El Sr. VALLS I TAVERNER: Així encara els hi haurem de donar les gràcies!

El Sr. GALÉS: Evidentment. No saben mai les dretes totes les gràcies que han de donar a l'esquerra.

I a la insinuació — la qualificaré suaument — que acaba de llençar el senyor Abadal, de què l'Esquerra venia a defensar interessos tèrbols, mentre això no s'aclarís determinadament, no sé pas a qui podria referir-se, perquè l'Esquerra quan defensa els interessos que defensa aquesta Llei, defensa els interessos de l'economia total de Catalunya, defensa la pau i la tranquil·litat espiritual i material. Quins interessos tèrbols vol veure el senyor Abadal dintre de les solucions propugnades per aquesta Llei? Quan parla d'interessos de Partit, jo he de dir que això no representa cap acusació greu, perquè tenim la consciència que el nostre Partit està al servei de Catalunya i de la República; que els compromisos amb el nostre Partit, són compromisos amb el nostre ideari i amb el país. Si complim amb el Partit, complim amb ells. Però, no establim una diferència entre interessos partidistes i de Partit; potser volia dir els interessos partidistes, i aleshores si aquests interessos tèrbols no es precisen i es detallen, aquesta acusació queda vagament enlaire i sense força acusatòria.

Per acabar, vull dir, únicament que a totes aquelles raons que ha exposat el senyor Abadal, per acabar tal com he començat, són les mateixes que fonamenten la Llei que ara estem a punt d'aprovar i hem d'acabar. Una Llei que ha vingut — i això potser sí que fóra útil ara analitzar-ho — al Parlament essent obstruïda d'una manera mansa; fins a quin punt? Fins a quin moment? Fins al moment en què va ésser aprovada a Madrid una Llei de garanties. Mentre no ha estat aprovada una Llei de garanties que es podia suposar fos una mena de respall per als interessos que diu defensar la Lliga Regionalista, hi ha hagut aquí una obstrucció. Aquesta obstrucció ha cessat quan aquella Llei ha estat aprovada, i ha cessat més, quan han perdut la darrera esperança que un canvi polític a Espanya pogués arrossegar un canvi polític dintre de la governació de Catalunya. Aleshores hem vist que aquest Projecte de Llei ja no ha sofert les embestides virulents que va sofrir abans. Doncs una de dues: o abans es feia obstrucció i ara ha cessat, o abans hi havia una discussió normal i ara no hi és; és qüestió d'escollir. Perquè aquí s'ha dit moltes vegades, que la Lliga no feia en aquesta discussió cap obstrucció dissimulada, que era únicament una discussió normal, i jo m'he esparverat que quan venien precisament els articles més fonament revolucionaris, aquells que més profundament ataquen la jurisdicció — que a mi ja m'agrada que hi hagi gent que defensi la jurisdicció.

El Sr. VALLS I TAVERNER: Això el senyor Ossorio; i si nosaltres no hi tenim res a veure amb aquesta paraula!

El Sr. CONSELLER de Treball i Obres Públiques: Ni nosaltres amb el senyor Ossorio.

El Sr. GALÉS: Ja m'agrada que hi hagi qui defensi aquest sentit d'aquesta justícia històrica, que ara precisament el mateix Ministre de la República,

en les seves declaracions recents, ve a refrendar la posició i àdhuc les paraules que s'han dit des d'aquí, quan el Ministre de la República parla de què la màquina jurídica, la màquina de l'organització judicial recobri, restableixi el prestigi que no hauria hagut de perdre mai; quan el mateix Ministre de Justícia espanyol acaba de fer aquestes declaracions, i en virtut d'elles presenta un Projecte de Reforma judicial, de Reforma orgànica, aleshores a mi em plau molt que hagin estat els senyors de la Lliga els que s'hagin aixecat de llurs escons, esqueixant-se les vestidures, perquè entenien que des d'aquí es feia un atac indegut a una màquina de justícia històrica, que estava tarada per tots aquells vicis consubstancials amb un règim monàrquic.

El Sr. VALLS I TAVERNER: Sí?

El Sr. GALÉS: Ah!, sempre aprèn alguna cosa, vostè. (*Rialles.*)

El Sr. VALLS I TAVERNER: Ara i sempre.

El Sr. GALÉS: De manera que les acusacions que ens ha fet el senyor Abadal, i per acabar, si és possible acabar aquesta discussió, nosaltres entenem que constitueix un gallaret, un honor per a la Majoria i el Govern, que hagi presentat i aprovat aquesta Llei. Entenem que en fer-ho hem prestat un gran servei a la causa de l'economia, de la tranquil·litat i de la pau espiritual i material de Catalunya, i estem orgullosos que figurin els nostres noms entre els defensors d'aquesta Llei en el Parlament de Catalunya.

El Sr. VALLS I TAVERNER: No se'n desfa!

El Sr. PRESIDENT: ¿S'aprova la disposició transitòria?

El Sr. ABADAL: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Abadal.

El Sr. ABADAL: Jo no m'he aixecat per a polemitzar més respecte de res d'això; de manera que si jo estigués cert que el senyor Galés no consideraria una descortesia el no contestar-li (*Els senyor Galés fa signes negatius.*), no m'hauria aixecat si el senyor Galés no pren a descortesia el que jo no parli d'alguna de les coses a les quals ell s'ha referit, no he de fer més que ratificar-me en el que abans he dit, i res més. (*Molt bé!, en els escons de la Minoria de Lliga Catalana.*)

El Sr. PRESIDENT: ¿S'aprova la disposició transitòria? (*Dissentiment en la Minoria de Lliga Catalana.*) Resta aprovada amb els vots en contra dels senyors Diputats de Lliga Catalana. Resta pendent de votació definitiva.

Lectura d'un dictamen de la Comissió de Finances sobre el Projecte de Llei referent a la cooperació a l'homenatge a Francesc Layret

(*El senyor Secretari dóna lectura al següent dictamen:*)

«Reunida la Comissió Permanent de Finances sota la Presidència del Vice-president senyor Pere Cerezo i Hernàez, i amb assistència dels Vocals senyors Pere Mestres, Gaspar Armengol, Francesc Farreres i Duran, Gonçal Ibars i Joan Rovira i Roure, i actuant de Secretari el senyor Joan Sauret i Garcia, per tal de dictaminar sobre el Projecte de Llei relatiu a la cooperació a l'homenatge a Francesc Layret, la Comissió ha pres l'acord, per majoria

ria de vots, de sotmetre a l'aprovació de la Cambra el següent Projecte de Llei, al qual ha formulat vot particular el representant de Lliga Catalana:

Art. 1.er En homenatge a la memòria de Francesc Layret, la Generalitat de Catalunya contribuirà amb la quantitat de 25,000 pessetes, a la subscripció oberta pel Comitè Pro-Monument i Institucions Francesc Layret.

Art. 2.^{on} Es autoritzat el Consell Executiu per tal que, quan hagi de fer-se efectiva la quantitat votada, l'apliqui amb càrrec a la partida o partides més adients del Pressupost vigent.

Palau del Parlament, 21 de juny del 1933. — El Vice-president, Pere Cerezo i Hernàez. — El Secretari, Joan Sauret i Garcia.»

Lectura d'un dictamen de la Comissió de Finances sobre la concessió d'una pensió vitalícia anual a Sebastià Sunyer i Gavalda

(*El senyor Secretari llegeix el següent dictamen i el vot particular que el segueix:*)

«Reunida la Comissió Permanent de Finances sota la presidència del Vice-president senyor Pere Cerezo i Hernàez, amb assistència dels Vocals senyors Pere Mestres, Gaspar Armengol, Francesc Farreres i Duran, Gonçal Ibars i Joan Rovira i Roure, i actuant de Secretari el senyor Joan Sauret i Garcia, per tal de dictaminar el Projecte de Llei per a concedir una pensió vitalícia anual a Sebastià Sunyer i Gavalda, la Comissió, després d'un detingut examen ha acordat, per majoria, presentar a l'aprovació de la Cambra el següent Projecte de Llei, al què s'acompanya un vot particular de la Minoria de Lliga Catalana:

Art. 1.er Que es concedeixi una pensió anual vitalícia de 3,000 pessetes a favor de Sebastià Sunyer i Gavalda.

Art. 2.^{on} Que la despesa que representa l'acord anterior sigui pagada amb càrrec a la partida 1270 del Pressupost d'enguany.

Art. 3.er La present Llei s'entendrà promulgada i en vigor a partir de la data de la seva publicació en el *Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Palau del Parlament, 21 de juny del 1933. — El Vice-president, Pere Cerezo i Hernàez. — El Secretari, Joan Sauret i Garcia.»

«VOT PARTICULAR

Els Diputats que subscriuen tenen l'honor de proposar el següent vot particular al Projecte de pensió a Sebastià Sunyer:

"L'import d'aquesta pensió s'imputarà al capítol II, partida 55 dels Pressupostos vigents, deduint-se proporcionalment de les assignacions mensuals a cobrar pels senyors Diputats."

Palau del Parlament, 16 de març del 1933. — J. M. Tallada, Rovira i Roure i Vidal i Guardiola.»

Continuació de la interpel·lació sobre el traspàs de serveis de Notariat

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ruiz i Ponseti.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Senyors Dipu-

tats: Després de les intervencions que tingueren ahir el senyor Tries de Bes i el senyor Conseller de Justícia i Dret, respecte a l'organització del Notariat, nosaltres molt poques paraules hem de dir respecte d'aquest punt.

En primer lloc, dintre d'una organització del nostre tipus, és una figura la del notari, que és gairebé sobrer, de manera que totes aquelles paraules elogioses que feia el senyor Tries de Bes, enlairant la seva funció a la categoria de sacerdoci, a nosaltres ens deixava molt freds, aquest sacerdoci, perquè no tenim res que dir respecte a aquesta intervenció. Però, sí que hi hagué un punt concret de la intervenció del senyor Tries de Bes, que mereix la nostra rèplica, perquè se li escapà dir que parlava en nom de Catalunya, és a dir, que exposava un interès global català davant d'una possible intervenció de l'Estat en l'organització del Notariat, i ens deia el senyor Tries de Bes, que aquesta independència del notari, aquesta constitució del notari en funcionari públic, aquesta presa de la seva independència, no era una concepció netament catalana. Nosaltres, prescindint de la concepció teòrica, si creiem que hem d'intervenir en aquest debat, és per a considerar el notari tan sols com a figura de transacció. Hem de dir que també repellem d'una manera categòrica aquesta intromissió de l'Estat, a última hora, en l'organització del Notariat català, perquè nosaltres creiem que si podem organitzar des d'aquí la funció notarial, la podríem organitzar d'una manera molt més beneficiosa per les finances públiques, ja que sabem tots que la funció notarial és de totes les professions liberals que s'exerceixen avui dia, una de les que donen ingressos més quantiosos als que l'exerceixen, i és, a més, una de les funcions tècnicament més senzilles. Això vol dir que el notari no solament podria ésser, sinó que hauria d'ésser un funcionari públic, un funcionari públic modest i pagat d'una manera similar a tots els altres funcionaris públics, i aquests grossos ingressos que percebeixen els notaris de la collectivitat, haurien de passar íntegrament a les finances públiques per a engruixir els nostres ingressos, per a alleugerir particularment altres tributacions. Aquest és l'únic punt de vista que voldríem assenyalar, el punt de vista que creiem que es pot introduir dintre de la funció notarial.

Des de la instauració de la República quan en els primers mesos de l'organització del nou Estat es va començar a tirar contra l'organització de les dites caixes autònomes va haver-hi ja una intervenció de l'Estat republicà, molt similar al sentit que jo estic propugnant respecte als notaris, i va ésser la reorganització que va fer l'Estat de la funció dels enginyers industrials, que depenen del mateix Estat. Aquests senyors tenien una organització molt similar a la dels notaris, eren nomenats per l'Estat i l'Estat, que els hi donava nomenament, no els donava cap retribució, els donava senzillament el monopoli d'unes funcions i els atribuïa un aranzel i ells s'entien directament amb els particulars de la indústria privada. Això feia que hi havien enginyers, com hi ha encara notaris, que compten per centenars de milers de pessetes la seva retribu-

ció anual; i en canvi hi havien altres funcionaris de la mateixa categoria que feien una feina igual tècnicament, de la mateixa importància, i retiraven vertaderes misèries com a retribució del seu treball. En aquestes condicions, la República va intervenir reorganitzant el servei com havia d'estar reorganitzat i va convertir aquells homes en autèntics funcionaris públics, pagats directament per la collectivitat. Tots ells varen resultar retribuïts d'una manera decorosa, no d'una manera principesca com hi ha encara retribucions a notaris. Després d'aquesta reorganització, va resultar un estalvi aproximat, si no recordo malament la xifra, d'uns 4 o 5 milions de pessetes a favor de les finances públiques. Nosaltres creiem que amb la reorganització de la funció notarial se'n podria treure un profit molt més important, cercant una retribució decorosa per a tots els notaris i cercant també per a aquests grossos ingressos que avui assoleixen d'una manera particular, anessin a ingressar directament en les finances públiques de la nostra terra.

Aquesta és l'orientació que creiem nosaltres que hauria de tenir la reorganització de la funció notarial. Ja sabem que avui, tal com ha estat fet el traspàs de serveis, nosaltres no podem anar a aquesta reorganització en aquest sentit; i si hem volgut dir el nostre punt de vista, tan sols ha estat per a fer patent que aquelles paraules que el senyor Tries de Bes pronunciava com a expressió d'una aspiració general de Catalunya, no són compartides per aquesta Minoria, i nosaltres creiem que aquesta independència absoluta, que aquest *sacerdocí* de la propietat privada, hauria de desaparèixer i haurien d'ésser els notaris uns senzills dependents de la collectivitat. I res més.

El Sr. PRESIDENT: Com sigui que no és al Saló el senyor Ventosa i Calvell, el senyor Tries de Bes té la paraula.

El Sr. TRIES DE BES: Si no hi tingués inconvenient la Presidència, i havent de parlar altres senyors Diputats i, a més, estant prou fatigada la Cambra — com ho demostra el nombre de Diputats present al saló — nosaltres demanaríem que s'ajornés aquest debat per a la sessió de demà. De totes maneres em poso a la disposició de la Presidència.

El Sr. PRESIDENT: ¿Es troba fatigat el senyor Tries de Bes per a intervenir en aquests moments?

El Sr. TRIES DE BES: He dit que em poso a disposició de la Presidència, però tenint en compte el cansament de la Cambra, que acaba d'aprovar avui un Projecte de Llei, i no sé si s'han de reunir algunes Comissions...

El Sr. GALÉS: Jo opino que la Cambra ha de treballar.

El Sr. PRESIDENT: El senyor Tries de Bes comprendrà que no havent-hi unanimitat a la Cambra...

El Sr. DURAN I VENTOSA: Ni unanimitat ni nombre suficient de Diputats.

El Sr. PRESIDENT: Nombre de Diputats suficient, sí.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Són a fora, però no al Saló.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Tries de Bes.

El Sr. TRIES DE BES: Senyors Diputats: He de rectificar el discurs del senyor Conseller de Justícia i Dret que en la sessió d'ahir va fer contestant la meua interpellació sobre el traspàs de servei de Notariat. En realitat, el senyor Coromines va marcar el camí respecte la tasca que jo havia de fer en la meua rectificació, perquè el senyor Conseller de Justícia i Dret va dir que estava absolutament d'acord amb mi gairebé en la totalitat dels punts respecte al que eren i havien d'ésser els notaris catalans i el Notariat de Catalunya; i que sols havia estat injust, no en la crítica, sinó en les conseqüències que jo en treia o en deduïa de la crítica. Sobretot, el senyor Coromines va dir que jo havia comès una injustícia i una inexactitud en dir que s'havien de traspasar tots els serveis del Notariat. Jo no vaig dir això, senyor Coromines; i en tot cas, si ho vaig dir, seria perquè em vaig expressar malament. Jo em referia a tots els serveis del Notariat en mèrits de l'Estatut, perquè de cap manera puc jo alludir el que pugui significar el que podríem denominar la part substantiva del Notariat, que això, amb traspàs de serveis o sense traspàs de serveis, ja ho té ara el Notariat català com és el que es refereix a l'aplicació directa d'aquelles millores que el senyor Ruiz i Ponseti no vol reconèixer, però que fan i faran al notari català plasmar, articular i àdhuc craer aquesta institució de Dret privat, que en el fons substantiu, en gran part, és de la iniciativa individual i de l'autonomia de la voluntat. Per exemple, les formes dels testaments i dels contractes; les institucions de guardadoria amb intervenció que té el Poper judicial; les successions intestades; els expedients de possessió; en fi, un munt de qüestions que, referint-se concretament al Dret civil, en aquesta part substantiva, ha de realitzar el notari català.

Jo només podia referir-me a la part orgànica d'aquest traspàs de serveis, que ve polaritzat en la paraula *designació*. *Designació*, que vol dir la manera de proveir les Notaries, la provisió del notari, i jo hi donava una extraordinària importància i tots els senyors Diputats compartiran amb mi que la provisió del notari a Catalunya ha estat sempre el cavall de batalla de les nostres reivindicacions en aquest sentit, és a dir, en la part del nostre Dret català, del qual el notari n'era un complement obligat, i em referia, d'una manera concreta, a la falla que, al meu entendre, ha tingut la Comissió del traspàs de serveis en interpretar d'una manera ampla, però anti-autonòmica, el concepte de Llei juntant-lo amb el de reglament. Perquè fins en el mateix Decret, en alguns dels seus aspectes, es diu, no solament reglament de les Lleis generals en quant no s'oposi a l'Estatut, a la Llei del 15 de setembre del 1932; per tant, vol dir que l'Estatut té un contingut autonòmic adjectiu en contra i per damunt de les Lleis anteriors, i el meu raonament era que això amb més raó havia d'enfocar-se prop dels reglaments, sobretot quan representen en la provisió de Notaries el traç, la virtualitat, el sentit autonòmic.

La Llei, única Llei pròpiament tal que existia, era la Llei de l'any 62 i el fet que per una interpretació de l'article 11 en aquells tres paràgrafs s'anés només que a fer reviure la Llei del 62, amb això ja n'hi havia prou. I era aquesta

l'única falla que jo indicava als senyors Diputats i d'una manera concreta al senyor Conseller de Justícia i Dret, perquè si aquesta no era la interpretació, tot aquest sentit autonòmic a què em referia suara era esvaït. Primer, perquè s'estableix ja d'una manera definitiva a casa nostra aquest concepte, del qual repugnava sempre, de la mobilitat en la funció notarial, d'aquest trasbals que tant encisa els altres notaris d'Espanya i sobretot l'establiment de les classes i *categorías*, quan a Catalunya sempre han estat iguals tots els notaris i han tingut la mateixa consideració, per tant realitzaven tots una sola funció, fos on fos on la realitzessin. I aquests dos punts fonamentals que donen la característica al notari i que nosaltres volem conservar, per aquesta interpretació extensiva i antiautonòmica resten absolutament esvaïts. En segon lloc, perquè la possibilitat de demarcació tan essencial per a nosaltres, resta també esborrada. La demarcació, ho diu concretament la norma primera, ha de venir de Madrid i, per tant, la funció notarial, que està vinculada al Partit judicial, nosaltres que podem tenir facultats i que farem una demarcació judicial adient a les necessitats de casa nostra, estarà desllorçada per una demarcació que vindrà des de fora. I el senyor Coromines, bo i planyent-se de la meua alegació, d'aquest plany amb el qual ell coincidia, deia «però és que ens ha sortit l'article 20 de la Constitució, i l'article 20 de la Constitució ja ens donava el treball fet o pressupostat». Jo no puc admetre aquest argument — i ho sento, senyor Coromines — perquè és molt greu l'invocar-lo, per quant aquest article 20 que els senyors Diputats han de tenir present sempre, perquè serà la pedra de toc de la nostra actuació autonòmica, el «modus operandi», la V. S. hi va donar una interpretació massa enllà, perquè diu que es refereix a aquelles qüestions i a aquells aspectes sobre els quals l'Estat pot legislar, és a dir, que l'atribució de l'Estat és la de legislar i la Generalitat, o sigui Catalunya, la d'executar.

El Govern de la República diu, en el segon paràgraf a què es referia el senyor Coromines: *Podrá dictar reglamentos para la ejecución de sus Leyes aun en los casos en que esta ejecución corresponda a las autoridades regionales*. Ara bé, jo entenc que és molt greu que el que és potestatiu i pel futur, hagi servit d'argument per a encastar-nos tots els reglaments que contrarien la voluntat autonòmica, el passat, el present i el futur, és a dir, que una cosa que és potestativa i pel demà li hem donat aquí — jo no — una interpretació d'obligatorietat per al passat, per al present i per al que vingui. Es diu *podrá*, i jo entenc que el que la Comissió, i perdonin que parli en aquesta forma, ja estem en un to polèmic, la Comissió de traspàs de serveis, en una qüestió tan essencial com aquesta, no hauria d'interpretar el *podrá* en el sentit més ampli i absolut de la paraula, sinó baix un caire restringit en favor de la nostra autonomia. I aquest és l'argument que feia ahir. Per tant, rebutjant l'allegació del senyor Coromines, hem de dir que no la podem ni l'hem d'admetre, perquè llavors, ¿què serà el Poder executiu de la Generalitat, si ja admetem que forçosament dictarà l'Estat els reglaments? No podem nosaltres

fer altra cosa que reconèixer les facultats que donin una major efectivitat a les nostres Lleis, per tal que siguin més nostres, perquè si l'Estat legisla i dicta els reglaments, la competència mixta en la seva funció és solament una funció de mandat, de dependent, de criat. Jo deia i repeteixo avui que amb aquesta interpretació donada, es desnaturalitzava en absolut la institució notarial i el notari sedentari, identificat amb la població, amb les persones i amb les Notaries, quedava convertit en el funcionari d'escalafó. Les Notaries que responen a la necessitat del poble, d'acord amb els interessos i amb les voluntats nostres, queden convertides amb uns funcionaris d'unes demarcacions arbitràries que poden venir fetes de Madrid i que vindran de Madrid, i els notaris, sigui allà on sigui que exerceixin llur missió, queden supeditats a aquella concepció tan centralista de la *categoría*, de l'*ascenso*, de la *clase*, del *jefe de negociado*, etc., i això ho rebutgem i ho rebutjarem sempre nosaltres.

Respecte dels arxius i protocols, igualment em va fer un retret el senyor Coromines. Em va dir: «La V. S. ha confós l'arxiu amb el protocol.» No, senyor Coromines, o, almenys, jo no vaig voler dir això. Ja sé que una cosa és l'arxiu i una altra cosa és el protocol, com una cosa són els llibres i una altra la llibreria, però en el Decret que estem ara examinant, no es distingeix res: es parla dels protocols com a propietat de l'Estat, sempre. Ja sap que allà on la Llei no distingeix, no cal distingir. Els protocols es guarden en un arxiu, i no puc separar el concepte d'arxiu del de protocol, quan d'una manera genèrica, totalitària, es parla de protocols, tant més, senyors Diputats, quan ara em portaran l'Alcubilla de l'any 31, on hi ha un Decret de la República, de novembre de l'any 31, recollint alguns articles escampats en reglaments notariais, i es veurà que es centralitza, s'uniformitza, tota la part referent a protocols i a arxius. Diu el Decret que m'acaben de portar: *Los protocolos de más de cien años de antigüedad, además de su carácter notarial, tienen preferentemente carácter histórico, y, en consecuencia, para facilitar su conocimiento y estudio al público quedan incorporados al servicio del Cuerpo Facultativo de Archiveros, Bibliotecarios y Arqueólogos, para reorganizarlos como archivos históricos. Esta incorporación se hace en distinta forma, según se trate de los archivos de las capitales, de los Colegios notariales o de los archivos de los distritos.* I sap perfectament el senyor Coromines que aquests arxius estan en moltes notaries de caràcter històric. A Terrassa, per exemple, hi ha documents del 1236 en el protocol, en l'arxiu de protocols que té el notari, i això és una cosa històrica que té el notari en el seu manual i que pel traspàs de serveis, almenys per la lletra, queda propietat absoluta de l'Estat. Ara ve la interpretació que hi donà ahir el senyor Conseller de Justícia i Dret, que no es dedueix de la lectura material del text del Decret; jo l'accepto i unànimement aquesta Cambra recolzarà la interpretació donada per la V. S., però que certament de la simple lectura del Decret no es dedueix. Tingui's en compte que ens diuen que en el concepte genèric de *Leyes todos los regla-*

mentos. Aquest és un reglament tendre sense faltes d'origen, perquè ha estat dictat dintre del règim de la República.

Darrerament vaig parlar de la mutualitat, i el senyor Conseller de Justícia i Dret, en aquest aspecte, va acceptar la totalitat del que jo deia; fins va dir que la petita concessió autonòmica d'una supertributació pels folis es feia sobre les nostres costelles. I d'això em planyo, pe que significa, per la importància que la mutualitat tenia dins de l'organització del Notariat, perquè el Decret del senyor Galo i Ponte, que la República no sé perquè ha legitimat, i que després ens l'han col·locat en el Decret del traspàs de serveis, i que el senyor Coromines, ahir, amb un gest, deia: «Es Llei, és Llei i s'ha de complir», contràriament a allò que disposa l'article 12 del mateix Estatut.

La importància, com us dic, senyors Diputats, és pel següent: La finalitat d'aquesta expropiació — en pro de la mateixa paraula del senyor Conseller de Justícia — feta en temps de la Dictadura, consagrada després ja d'una manera definitiva en el traspàs de serveis, responia o tenia un tast humanitari. Diu que hi ha Collegis a la resta d'Espanya que l'impost de folis no els dóna el fons suficient per a satisfer aquestes necessitats de les notaries incòngrues, de les viduïtats, de les orfandats i de les jubilacions. Això és cert, però cal escatir en el fons el que això significa, perquè si cada Col·legi organitza el seu Notariat i ell indiqués la seva demarcació, no hi hauria notaries incòngrues, ni hi hauria notaries on es fan unes quatre escriptures a l'any de les quals no en pot viure ningú, i que ha de suplir després la mutualitat notarial, perquè aquestes notaries incòngrues obeeixen a aquell concepte que jo blasitava de crear un cos de funcionaris per mitjà de les notaries incòngrues. Allà no hi poden viure si no se'ls subministra un sobresou per mitjà de la mutualitat, van omplint-se les demarcacions, van creant noves notaries incòngrues, i d'aquestes, el 80 per 100 dels titulars viuen a Madrid o a les capitals, cobrant el que els hi dóna la mutualitat i fent augmentar aquella fauna especialíssima i característica de l'etern opositor que envaeix les sales de l'Ateneu i constitueix un dels factors característics de la capital d'Espanya, que tanta importància, senyors Diputats, ha tingut en el desenrotllament polític i administratiu d'Espanya; una mena d'antropofàgia entre aquest etern opositor i les cases de dispeses de Madrid, que no sé sap si les cases de dispeses són pels opositors o si els opositors són per les cases de dispeses. Ha tingut importància extraordinària en exercir aquest do i aquests tocs de funcionarisme, perquè és una realitat que tots aquests notaris de notaries incòngrues viuen a les capitals cobrant un sou sense treballar. I això, ara ho pagarem els catalans. (*El senyor Conseller de Justícia i Dret fa signes negatius.*) Ah!, sí, perquè si no hi haguessin prous fons a les mutualitats d'aquests Collegis Notariais d'Espanya, els catorze restants anirien matant aquestes notaries incòngrues i només hi hauria notaries on realment hi ha d'haver notaria com un títol per a posar-hi un funcionari més.

Un altre aspecte molt interessant és el que, essent nodrits els fons de la mutualitat del Col·legi de Catalunya, hi havia una proposició nobilíssima que segurament s'hauria portat a cap, iniciada per un grup de notaris joves catalans i no catalans residents a Catalunya, per a estendre els beneficis d'aquesta mutualitat als dependents de notaris, iniciativa que tenia una transcendència immensa perquè tota la dependència notarial se n'hauria gaudit i s'hauria pogut fer mitjançant la mutualitat tal com estava organitzada pel Col·legi català. I això ha desaparegut. Continua la mutualitat, continuarà després del traspàs de serveis, com un organisme més de l'Estat espanyol, com una classe passiva més, on *la categoria y la classe* serviran per a classificar, dossificar, les pensions de jubilació i viduitat, com ha passat en totes les mutualitats particulars, que es creen primer per una lloable iniciativa individual, com per exemple la de professors d'Universitats, amb un fons respectable que s'administra automàticament i que una necessitat de l'Estat fa que es posi mà a aquelles mutualitats i aleshores quedin convertides en aquesta cosa també tan espanyola, tan especial, de «classe passiva», que vosaltres heu refermat en virtut del Decret de traspàs de serveis.

I com que no vull molestar-vos més, perquè si el Col·legi Notarial hagués mantingut autònomament la seva mutualitat, si no s'hagués anat a aquest concepte clàssic de la «classe passiva», que no remeia res, senyors Diputats, com sabeu perfectament vosaltres, sinó que calia anar, com deia jo, de cara a l'home, i s'individualitzi i es subjectivi cada cas particular perquè fos una cosa efectiva l'assistència social que la mutualitat representava.

Ahir el senyor Conseller de Justícia i Dret va dir que interpretava ell, i jo me'n felicito i ens en fem tots, que els Tribunals que han de judicar les oposicions futures, les poques que es faran a Catalunya, l'esclatxa que deixin les disposicions del Reglament que hem consagrat amb el traspàs de serveis, els nomenarà Catalunya d'acord amb les normes que fixarem nosaltres. Amb aquesta interpretació, tots nosaltres hi estem conformes i la recolzarem decididament, però jo he d'advertir al senyor Coromines que allò que ell retreia ahir del gran triomf assolit en el canvi de preferència a una condició prèvia i *sine qua non*, com deia, del coneixement del Dret català i de la llengua catalana, jo, tot i sentint-ho molt, jo hauria preferit, en lloc d'això, la vivència de la Llei del 62 exclusivament.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Però si està derogada!

El Sr. TRIES DE BES: No, senyor Coromines.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Ja en parlarem.

El Sr. TRIES DE BES: La vivència de la Llei del 62, perquè llavors era el Col·legi Notarial únic.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: La supervivència.

El Sr. TRIES DE BES: Com vulgui dir-li, és vigent encara. Perquè llavors, en decidir el Col·legi Notarial de Catalunya respecte als notaris que havia de nomenar per oposició, ja s'asseguraria que coneguessin el Dret català i la llengua catalana. Però ara això ha produït a la resta d'Espanya un sentit de represàlia de les quals ja en toquem les conseqüències i, a més, es posa en una situació de mani-

festa injustícia lamentable a aquells notaris que ja són catalans o bé no catalans que viuen a Catalunya i que estan aclimatats a casa nostra, que en virtut de les Lleis generals — concretament, l'article 15 — al cap de deu anys ja són catalans, que han practicat el Dret català, molts d'ells vint-i-cinc o trenta anys, i que ara àdhuc als catalans se'ls obligarà a aquesta prova de llengua catalana i Dret civil català, i això és irritant.

El Sr. CONSELLER PRIMER: Mai ha d'ésser irritant per un català fer-li demostrar que sap el català.

El Sr. TRIES DE BES: Teòricament, això és evident, però li citaré el cas concret...

El Sr. CONSELLER PRIMER: La V. S. va dir que era una vexació i no podem creure que ho sigui que un català se'l subjecti a una prova de que sap el català.

El Sr. TRIES DE BES: Això fóra igual que a mi, per a exercir una funció, se m'exigís una prova que sé el Dret català.

El Sr. CONSELLER PRIMER: Quantes vegades s'exigeix una prova de saber castellà en molts exercicis.

El Sr. TRIES DE BES: Això és molt diferent, senyor Conseller Primer. Però jo li citaré el cas concret d'un notari de seixanta o de seixanta-cinc anys...

El Sr. COMORERA: Que el jubilin.

El Sr. TRIES DE BES: ...que ha practicat el Dret català, se'l subjecti a una prova, quan sempre ha practicat aquí a Catalunya.

El Sr. CONSELLER PRIMER: ¡No sé quin mal hi ha!

El Sr. TRIES DE BES: En fi, jo crec que ha de dictar una disposició el senyor Conseller de Justícia i Dret, que em penso que es farà càrrec d'aquesta situació, i treurà d'aquest impasse que es troba en la Llei.

El Sr. CONSELLER PRIMER: Es pot donar. En el cas que ho hagi practicat, no hi ha inconvenient, però mai no és vexació ni és irritant que un català demostrï que sap el català.

El Sr. TRIES DE BES: Que el sàpiga no, que se'l subjecti a una prova.

El Sr. BRU: Necessària, perquè citaria notaris catalans que són incapaços de fer una escriptura en català i porten trenta anys a Catalunya, i ells mateixos ho confessen.

El Sr. TRIES DE BES: Senyor Bru i Jardí, ja em sabrà dir, ¡com ho faran els que no són catalans!

El Sr. BRU: Quedaran més exclosos, encara.

El Sr. COMORERA: Hi han catalans forasters.

El Sr. TRIES DE BES: Com que em sembla que he recollit tots els extrems amb què ahir va contestar el meu discurs el senyor Coromines, espero la intervenció d'altres senyors Diputats per si he de recollir altres coses.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller de Justícia i Dret.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Jo no puc fer cap comentari a les observacions que ha vertit en el meu discurs el senyor Ruiz i Ponseti. S'ha limitat, m'ha semblat a mi, a fer una crítica de la funció notarial, i en aquest sentit, com que jo crec

que, d'una manera o altra, s'haurà sempre de menester algun home que doni fe pública dels actes mentre hi hagi un Dret a aplicar, no veig la manera de poder-me unir a la protesta del senyor Ruiz i Ponseti i, per tant, he d'acceptar els fets tal com se'ns presenten en la vida pràctica i he d'acceptar i he de trobar bé que hi hagi notaris a Catalunya, com n'hi ha a tot arreu.

En quant al senyor Tries de Bes, jo li he de fer observar el perill que hi ha en les respostes que doni aquest Conseller a les observacions que se li fan. Pot succeir moltes vegades — no una, sinó moltes vegades — que se'm faci una acusació per part del senyor Tries de Bes que jo tingui manera de contestar, però que en la meua contestació hi hagués un perill per negociacions futures que jo no he de desafiar. Ell ha parlat de la interpretació de la paraula «arxiu» i de la paraula «protocol». Quan es publiquin les actes de la Comissió Mixta veurà el senyor Tries de Bes que aquest tema ja ha estat objecte de discussió en la Comissió Mixta i que aquest tema tornarà a sortir a discussió a la Comissió Mixta quan es tracti de la ponència, que ja s'està acabant, de l'adaptació del Còs d'Arxivers, de tots els arxius de Catalunya, fora de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, i jo, si ara em comprometés aquí a fer manifestacions al senyor Tries de Bes per a defensar la meua conducta i la de la Comissió, em podria molt ben trobar que els meus arguments fossin utilitzats per aquells que des d'un punt de vista contrari vulguin restar atribucions a Catalunya.

El Sr. TRIES DE BES: Ja he dit que nosaltres acceptàvem aquesta interpretació i que la recolzàrem decididament. No li exigeixo res; al contrari.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Es el mateix que passa amb el sostenir si l'Estatut preveu l'aplicació de la Llei, o també involucrava l'aplicació dels Reglaments. Són aquestes coses en què s'haurà de fer de més i de menys, segons els serveis de què es tractin. Però només ara he d'observar — perquè potser sí que aquest és un punt que podem deixar per acabat i no hi hagi el perill que pugui haver en altres — el cas peculiar en què es troba el notariat respecte a la Llei i al Reglament. A nosaltres ens hauria estat molt plaent fer la supervivència de la Llei de l'any 1862, perquè en aquesta Llei totes les Notaries em sembla recordar que es proveïen per oposició i nosaltres hauríem trobat molt bé que ja que se'ns donava la designació, podent nosaltres nomenar els Tribunals aquí, poguéssim tenir totes les provisions de les Notaries aquí i ja pot comptar el senyor Tries de Bes que això no ho hem oblidat, que això ho hem defensat. Però hi havia un cas ben especial en el Notariat, i és que aquesta Llei jo no sé que públicament, que oficialment, hagi estat derogada, però aquesta Llei ha estat derogada de tal manera i tant implacablement derogada de fet que jo veig la manera d'ignorar que això hagi succeït quan ha succeït d'una manera tan general. Aquesta Llei disposava que totes les Notaries es proveïssin per oposició i han vingut uns reglaments que ja no són d'un dia, que van promoure ja fa temps una aferissada campanya a Catalunya que no va donar el resultat que nosaltres esperàvem; vingué un

Reglament que derogà del tot la provisió de Notaries per oposició en la forma que disposava aquella Llei. No solament això, sinó que podria anar fent detalladament una crítica de la Llei i d'aquesta crítica en resultaria que aquesta Llei no oficialment, però pràcticament, pels reglaments posteriors ha estat derogada, no dic en la seva totalitat, però en les parts potser més essencials. I aleshores, ¿és que nosaltres podíem anar a defensar que quan l'Estatut parla de Lleis — no més n'hi ha una i en aquest cas diu, «segons les Lleis de la República» — nosaltres podíem anar a defensar que aquesta frase es referia a una Llei que pràcticament estava derogada? Jo no puc donar més precisions. En altres casos jo sostindré que els Reglaments anteriors han estat derogats per l'Estatut i jo crec que fins en alguns casos, en aquells que evidentment contrarien l'Estatut, no solament el Reglament, sinó la Llei que s'oposa del 62 ha estat derogada per l'Estatut; però no em veuria amb cor de defensar aquí una tesi absoluta en el sentit de si l'Estatut preveu els Reglaments; en cada cas es veurà. Podrà haver-hi Reglaments tan accidentals que tinguin tan poc enfonament dintre de la realitat, que nosaltres creguem que es poden i es deuen absolutament prescindir-ne, i poden haver-hi matèries en què el Reglament és una cosa tan essencial i tan compenetrada amb la Llei i tan encarnada amb la realitat, que nosaltres, malgrat el nostre bon intent, no ens poguem veure amb cor de fer que aquests Reglaments no siguin aplicats a Catalunya. Per això dic que no vui fer declaracions de caràcter absolut, no vui adquirir compromisos, perquè si ara aquí sento una teoria en general que em privi en cada cas l'anar a discutir tot allò que a Catalunya convingui, l'argument que doni aquí, potser, no sé per on, però em podrà ésser retret en contra d'alguna cosa que nosaltres defensem per a l'autonomia catalana.

Tot això que diu el senyor Tries de Bes de la mutualitat, ¿com no ho hem d'acceptar? ¿Com no hem de comprendre que ha estat una desventura per al notariat català que l'any 29 li fos presa la seva mutualitat? Però no n'hi ha prou amb això; és que hi ha més. Es que el Decret-Llei, que després s'ha fet també Llei per la República, que va instituir la mutualitat general, no en tingué prou amb crear la mutualitat, sinó que va prohibir les altres mutualitats, les que es poguessin fer voluntàriament en el temps a venir, i no solament això, sinó que després d'això va precisar el que es faria amb els diners dels Collegis i va disposar que un 75 per 100 hauria d'anar per tal cosa, que era la mutualitat general, i un 20 per 100 per altres finalitats que concreta aquell Decret. És a dir, no és solament la supressió de la mutualitat, sinó que deixava lligat no poguent-se'n fer de noves, i no solament això, sinó ni poder disposar dels fons dels Collegis, perquè fins els fons futurs dels Collegis restaven ja afectats a les destinacions que els hi marcava aquell Decret.

El Sr. TRIES DE BES: Això està derogat per l'article 12 de l'Estatut.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: I anem a l'article 12 de l'Estatut, el qual pot donar certament lloc a alguna confusió.

L'article 12 atorga a Catalunya la legislació i la reglamentació en quant a les mutualitats, és a dir, que nosaltres hem de definir en aquest parlament l'estat de Catalunya en quant a les mutualitats, però hem de distingir, i jo en això em penso que no m'excedeixo al prejutjar sobre aquesta matèria, perquè no crec que aquesta matèria sigui objecte d'adaptació. Jo entenc i ha entès la Comissió Mixta que en quant se'ns concedia una facultat legislativa, la teníem des del moment de l'aprovació de la Llei o al cap de vint dies de l'aprovació de la Llei, de l'Estatut, que no cal que se'ns adapti aquesta funció, perquè la funció, creat el Parlament, ja la tenim. De manera, que no crec avançar-me a una interpretació que pugui ésser perillosa d'aquest article, i jo entenc que això vol dir que nosaltres podrem fer la Llei i ens farem el Reglament i nosaltres l'executarem, però això no vol dir que nosaltres tinguem el dret d'apropriar-nos de les mutualitats existents. És el mateix cas de les societats d'assegurances. Nosaltres podrem tenir la intervenció que se'n doni en les societats d'assegurances, i nosaltres, farem la Llei, farem els reglaments, segons es declari que són assegurances socials o que no ho són; però si existeix una assegurança determinada, una que practiqui l'Estat o que practiqui una societat privada, nosaltres no ens la podrem apropiari, perquè no és nostra. Podrem fer la Llei, però no ens podrem apropiari d'allò. Nosaltres podrem estatuir el Dret civil; nosaltres sense les garanties que la Llei marqui no podrem disposar de la propietat dels ciutadans.

Jo voldria que es fixés bé el senyor Tries de Bes en això que no és un argument de rèplica; no ho dic ara aquí per a fer callar al senyor Tries de Bes, ni per a fer-lo accedir a les coses que jo defenso.

El Sr. TRIES DE BES: Ho diu oficialment el Col·legi de Notaris, el que jo he manifestat.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Jo dic el que jo penso, i sentiré molt no tenir la conformitat del Col·legi Notarial, però jo considero que en quant a les mutualitats, nosaltres, per exemple, tindrem aquí una funció legislativa i una funció reglamentària, en quant a les germandats que ja existixin a Catalunya, i nosaltres podrem fer una Llei que disposi que es faci de tal manera o de tal altra, però nosaltres no podrem apropiari-nos d'aquestes germandats. Aquestes germandats existiran sota l'ègida de la nostra Llei, però dintre de la Llei amb plena llibertat i amb plena propietat. De manera que aquesta era una de les tals mutualitats, i aquest mateix cas d'aplicació s'ha tingut amb les assegurances socials. L'Estat no té el monopoli de les assegurances socials; de manera que inclús tothom que vulgui pot crear una assegurança social i una particular; en la seva fàbrica pot establir una assegurança de vellesa o d'enfermetat; no hi ha monopoli a favor de ningú, però l'Estat, com un de tants éssers col·lectius que existeixen a Espanya, pot haver creat una mutualitat o pot haver creat una assegurança, i, ah! allò és de l'Estat. Nosaltres farem la Llei per les noves assegurances que es creïn, però l'Estat ja en té una, i si algun dia ens la vol cedir, ens la cedirà, però sinó, no; i l'Estat ha dit en aquest cas: «Jo continuaré amb l'asseguració social aquesta, jo l'he

creat, jo l'he mantingut, jo tinc un Institut; i és aquesta una de les formes d'assegurança a Espanya, com n'hi pot haver de privada, com n'hi pot haver i n'hi ha de provincials i n'hi ha de municipals.» I l'Estat ha dit respecte d'això: El que't donaré serà la gestió, i ens ha traspassat la gestió d'aquesta assegurança, que practicarem per conducte de la Caixa de Pensions per a la Vellesa. Però enteneu-ho bé, que una cosa és la tenència material i altra cosa és la legislació i l'execució d'aquesta Llei. Això en quant a les mutualitats.

El Sr. TRIES DE BES: Això és l'article 5.ª, i no té res a veure amb el 12.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Em sembla que he anat recollint les afirmacions que ha fet el senyor Tries de Bes; jo he de passar per això de què en moltes coses no puc contestar ni dec contestar. Jo he de defensar problemes que encara estan en camí de resolució, i si jo acceptava discussions i donava certes explicacions, jo em despendria de cartes amb les quals encara he de jugar. Em penso que els senyors de Lliga Catalana se'n faran càrrec, com se'n farà càrrec tot el Parlament. Jo desitjaria donar totes les explicacions. Vaig a dir una cosa que potser esgarrijarà a tothom, però que vull dir-la, i és que si es vol celebrar una sessió secreta estic a la disposició de tots els senyors Diputats.

Diversos senyors DIPUTATS de la Minoria de Lliga Catalana: No, no, no!

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: ...per a donar totes aquelles explicacions, per a fer totes aquelles defenses i per a entrar íntimament en l'estudi d'aquest problema; però demano que no em facin explicar més i que no m'obliguin a defensar-me més, perquè en defensar-me d'aquestes coses jo faig una traïció a principis i a contencions i resistències que jo he d'actuar i que les he d'actuar en bé de Catalunya.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ventosa i Calvell.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Encara que jo estic sempre a la disposició de la Presidència per a parlar en el moment en què ho consideri més oportú, deixo a la consideració de la Presidència, si creu que en el moment que és, encara que jo no hagi de parlar molt extensament, podem deixar la continuació d'aquest debat per a la pròxima sessió.

El Sr. PRESIDENT: Ho acorda així la Cambra? (Assentiment general.) Resta acordat.

ORDRE DEL DIA per a la sessió de dijous

1. Precs i preguntes.
2. Continuació de la interpellació sobre política municipal del Govern de la Generalitat.
3. Continuació de la interpellació sobre el traspass de serveis de Notariat.
4. Discussió del dictamen de la Comissió de Finances sobre el Projecte de Llei referent a la cooperació a l'homenatge a Francesc Layret.
5. Discussió del dictamen de la Comissió de Finances sobre la concessió d'una pensió vitalícia anual a Sebastià Sunyer Cavaldà.

S'aixeca la sessió a les vuit de la vetlla i dos minuts.)